

**RADVILIŠKIO MIESTO TERITORIJOS
BENDRASIS PLANAS**

**STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI
VERTINIMO ATASKAITA**

1. URBANISTINĖ PLĖTRA	5
1.1. Plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis	5
1.1.1. Plano turinys.....	5
1.1.2. Tikslai.....	5
1.1.3. Sąsaja su kitais planais ir programomis	6
1.1.4. Bendrojo plano koncepcijos informacinė bazė	7
1.2. Radviliškio miesto esamos būklės išvados ir būklės pokyčiai, jeigu sprendiniai nebus įgyvendinti.....	8
1.2.1. Bendrojo planio koncepcijos sprendinius įtakojančios esamos būklės analizės išvados	8
1.2.2. Radviliškio miesto aplinkos būklės pokyčiai, jeigu bendrojo plano koncepcijos sprendiniai nebus įgyvendinti.....	9
1.3. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos	9
1.4. Su Radviliškio miesto bendrojo plano sprendiniais susijusios aplinkos apsaugos problemos	10
1.5. Tarptautiniai ir nacionaliniai gamtos apsaugos tikslai	10
1.6. Plano įgyvendinimo galimų pasekmių reikšmingumas ir įvertinimas	11
1.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti	11
1.8. Radviliškio miesto BP koncepcijos sprendinių alternatyvos	12
1.8.1. Esamos užstatytos teritorijos	12
1.8.2. Naujai plėtojamos teritorijos	13
1.8.3. Esamos užstatytos ir neužstatytos teritorijos, kuriose numatomi dideli pokyčiai ar nerekomenduojama plėtra	13
1.8.4. Miesto žaliosios teritorijos	13
1.9. Pagrindiniai Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos variantai	13
1.10. Vertinimo problemos.....	14
1.11. Informacijos santrauka	15
2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA	16
2.1. Bendrojo plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis.....	16
2.1.1. Radviliškio miesto bendrojo plano pagrindiniai tikslai ir uždaviniai	16
2.1.2. Teritorijų planavimo dokumentai ir programos, kuriomis vadovaujantis rengiami Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas	17
2.2. Esama aplinkos būklė ir jos pokyčiai, jei planas nebus įvykdytas.....	18
2.2.1. Esama socialinės – ekonominės dalies būklė	18
2.2.2. Esamos aplinkos būklės pokyčiai, jei planas nebus įvykdytas.....	20
2.3. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos	20
2.4. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos problemos	20
2.5. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai	21
2.5.1. Pasekmių aplinkai prognozavimo ir vertinimo metodai	21
2.5.2. Poveikis socialinei aplinkai	21
2.5.3. Poveikis ekonominei aplinkai	22
2.5.4. Poveikis teritorijos vystymo darnai	22
2.6. Priemonės plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti.....	24
2.7. Pasirinktų alternatyvų aprašymas.....	24
2.7.1. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos	24
2.7.2. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvų kryptys	24
2.8. Vertinimo problemos.....	25
2.9. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas.....	26
2.10. Santrauka	27

3. GAMTINIS KARKASAS	29
3.1. Plano turinys, tikslai, sąsaja su kitais planais ir programomis	29
3.2. Esamos būklės pokyčiai, jei planas nebus įgyvendintas	29
3.3. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos.....	29
3.4. Su bendruoju planu susijusios gamtos apsaugos problemos	30
3.5. Tarptautiniu ir nacionaliniu lygmeniu nustatyti gamtos apsaugos tikslai	30
3.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinka	31
3.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti	31
3.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas	31
3.9. Vertinimo problemas.....	32
3.10. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas	32
3.11. Santrauka	32
4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SPRENDINIAI.....	33
4.1. Plano turinys, tikslai, sąsaja su kitais planais ir programomis	33
4.2. Esamos būklės pokyčiai, jei planas nebus įgyvendintas	34
4.3. Teritorijos, kurios gali būti ženkliai paveiktos.....	34
4.4. Su bendruoju planu susijusios nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos problemos.....	35
4.5. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslai	35
4.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai	36
4.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti	37
4.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas	37
4.9. Vertinimo problemas.....	38
4.10. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas	38
4.11. Santrauka	38
5. SUSISIEKIMO SISTEMA	40
5.1. Plano tikslai ir turinys	40
5.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planavimo dokumentais	40
5.3. Esamos būklės analizė.....	41
5.4. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos	44
5.5. Susisiekimo sistemos plėtros aplinkosaugos problemos ir tikslai.....	44
5.6. Galimos reikšmingos pasekmės	44
5.6.1. Ekonominė aplinka.....	45
5.6.2. Socialinė aplinka	45
5.6.3. Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis.....	45
5.7. Priemonės reikšmingoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ir kompensuoti	46
5.8. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos	46
5.9. Vertinimo problemas.....	47
5.10. Numatomos monitoringo priemonės	47
5.11. Santrauka	48
6. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA	49
6.1. Plano tikslai ir turinys	49
6.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planavimo dokumentais	49
6.3. Esamos būklės analizė.....	50
6.4. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristika	53
6.5. Su inžinerinės infrastruktūros koncepcija susijusios aplinkosaugos problemos ir tikslai..	53
6.6. Galimos reikšmingos pasekmės	53
6.6.1. Ekonominė aplinka.....	54

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

6.6.2. Socialinė aplinka	54
6.6.3. Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis.....	55
6.7. Priemonės reikšmingos pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ir kompensuoti.....	56
6.8. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos	56
6.9. Vertinimo sunkumai	58
6.10. Numatomos stebėsenos priemonės.....	58
6.11. Santrauka.....	59
PRIEDAS „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“	60

1. URBANISTINĖ PLĖTRA

1.1. Plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis

1.1.1. Plano turinys

Radviliškio miesto BP koncepciją sudaro dvi dalys: brėžiniai ir aiškinamasis raštas. Pateikti du koncepcijos variantai. Grafinėje dalyje pateikiami numatomų veiksmų, teritorijų funkcinių prioritetų ir reglamentų planai, aiškinamajame rašte išdėstomi keliami tikslai, uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės, o taip pat – išsamus reglamentų išaiškinimas.

1.1.2. Tikslai

Prioritetinis Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos tikslas – darnios plėtros tarptautinio geležinkelių bei automobilių transporto mazgo struktūros ir jos plėtros formavimas.

Tikslo siekiama darnios plėtros priemonėmis. Formuojama darni miesto gyvenamųjų ir verslo, gamybos bei pramonės teritorijų funkcinė ir erdvinė sistema, skatinanti miesto vietinį ir tarptautinį konkurencingumą.

Radviliškio rajono savivaldybės Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas rengiamas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. rugpjūčio mėn. 21 d. sprendimo Nr. 44 „Dėl Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano rengimo“ pagrindu. Remiantis Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano programa nustatyti šie bendrojo plano tikslai ir uždaviniai:

- 1) suformuoti Radviliškio miesto vystymo koncepciją, nustatyti Radviliškio miesto teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus bei atlikti teritorijos funkcinių zonavimą;
- 2) tobulinti istoriškai susiklosčiusią Radviliškio miesto urbanistinę struktūrą ir tūrinę – erdvinę kompoziciją;
- 3) numatyti Radviliškio miesto teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones, formuoti bendrojo naudojimo želdynų sistemą;
- 4) plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą;
- 5) nustatyti Radviliškio miesto teritorijas, kurioms privaloma rengti ar keisti detaliuosius planus, nustatyti šių teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos prioritetus ir veiklos juose apribojimus;
- 6) numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą,

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą;

- 7) rezervuoti teritorijas komunikacijų trasoms ir kitiems visuomenės poreikiams reikalingiems objektams statyti;
- 8) nustatyti pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir/ar pobūdį;
- 9) įteisinti Radviliškio miesto teritorijų tvarkymo reglamentus;
- 10) numatyti Radviliškio miesto teritorijos ribas.

1.1.3. Sąsaja su kitais planais ir programomis

Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas rengiamas Radviliškio rajono savivaldybės tarybos 2006 m. rugpjūčio mėn. 21 d. sprendimo Nr. 44 „Dėl Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano rengimo“ pagrindu, vadovaujantis:

- 1) Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo pakeitimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617);
- 2) Lietuvos Respublikos žemės įstatymu (Žin. 1994, Nr. 34-620; 2004, Nr. 28-868);
- 3) Lietuvos Respublikos Seimo 2002 10 29 nutarimu Nr. IX-1154 Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo (Žin., 2002, Nr. 110-4852);
- 4) Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002-10-29 nutarimu Nr. IX-1154);
- 5) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996-09-18 nutarimu Nr. 1079 patvirtintais Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatais (Žin. 1996, Nr. 90-2099; 1997, Nr. 90-2261; 2004, Nr. 112-4189);
- 6) Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-263 patvirtintomis Savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklėmis, Miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 83-3029);
- 7) Lietuvos Respublikos Statybos ir urbanistikos m-jos 1996-10-03 įsakymu Nr. 137 patvirtinta Savivaldybių teritorijų bendrojo planavimo darbų kainos skaičiavimo metodika (žin., 1996, Nr. 100-2296);
- 8) LR saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1995, Nr. 107-2391) ir LR Saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 2001, Nr. 108-3902);
- 9) 1977 m. Radviliškio miesto išplanavimo projektu;
- 10) Šiaulių apskrities teritorijos bendruoju (generaliniu) planu (aprobuotas 2007 m. birželio 7 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos posėdyje (Regiono plėtros tarybos sprendimas Nr. R-3, 2007-06-07));
- 11) Radviliškio rajono plėtros strateginiu planu 2004-2010 m.;
- 12) Šiaulių regiono plėtros 2007-2013 metų planu;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 13) 2002-2015 metų Lietuvos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa 2005-2015 metams;
- 14) Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais teritorijos bendrojo plano rengimą;
- 15) kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, Radviliškio rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Radviliškio rajono savivaldybės administracijos įsakymais;
- 16) kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais miestų aplinką.

1.1.4. Bendrojo plano koncepcijos informacinė bazė

- 1) Radviliškio rajono strateginis plėtros planas 2004-2010 metams;
- 2) Savivaldybės teritorijų planavimo dokumentų registras;
- 3) Radviliškio miesto ir rajono strateginiai veiklos planai, biudžetai ir kiti patvirtinti plėtros dokumentai;
- 4) Savivaldybės padalinių duomenys;
- 5) Bendrojo plano susisiekimo dalies esamos būklės tyrimo duomenys (transporto priemonių srautų ir jų charakteristikų (intensyvumo, struktūros, greičio, paros ir kitų ciklų dinamikos) tyrimų analizės rezultatai);
- 6) Radviliškio miesto gyventojų apklausos rezultatai;
- 7) I-ojo BP ruošimo etapo – esamos būklės atskirų dalių (urbanistinės, socialinės – ekonominės, gamtinės, kultūros paveldo, inžinerinės infrastruktūros, susisiekimo sistemos) analizių ataskaita;
- 8) Bendrojo plano koncepcijos rengimo metu (2007 kovas – 2007 rugpjūtis) gauti pasiūlymai;
- 9) Statistikos departamento oficialūs leidiniai ir duomenų bazės;
- 10) Skaitmeninis rastrinis ortofotografinis žemėlapis 2005 m;
- 11) Topografinis pagrindas 1:5000 („GIS-Centras“, 2007 m. kovo mėn.).

1.2. Radviliškio miesto esamos būklės išvados ir būklės pokyčiai, jeigu sprendiniai nebus įgyvendinti

1.2.1 Bendrojo planio koncepcijos sprendinius įtakojančios esamos būklės analizės išvados

1. 1978 metais patvirtinto Radviliškio miesto generalinio plano sprendiniai ir jų tęstinumo būtinybė.
2. Paveldėtos ir 1978–2007 metais susiformavusios svarbiausios bendrajam planui priklausančios problemų grupės:
 - 1) funkcinės struktūros efektyvumas (neišplėtoti išorės ryšiai, mažai vystėsi atskiri kvartalai, mažėjo rekreacinei kultūrai skirtos teritorijos, išliko nesubalansuotas darbo vietų ir gyvenamųjų vietų skaičius);
 - 2) fizinė struktūra, gyvenamoji aplinka, įvaizdis (užstatymo koncentravimas, infrastruktūros stoka, įrengtų, humanizuotų želdynų nepakankamumas);
 - 3) gamtos ir kultūros paveldo objektų sauga ir integracija;
 - 4) gatvių tinklo funkcionavimas (gatvių tinklo tankio nepakankamumas ir automobilių skaičiaus momentinis padidėjimas, stovėjimo aikštelių trūkumas);
 - 5) miesto ekonomika, pasiūla investuoti (investicijų tikimybė, investicijų poreikis, investicijų pasiūla);
 - 6) plėtros reguliavimas;
 - 7) miesto funkcionavimo neribotai plečiant gyvenamąją statybą neigiamos pasekmės (galimos didelės išlaidos inžineriniam teritorijų parengimui ir ypač - eksploatacijai).
3. Radviliškio miesto vieta ir priklausomybė nuo Šiaulių ir Panevėžio metropolinių centrų įtakos darbo jėgos resursų migracijai ir planuojamo teritorinio spaudimo gyvenamajai statybai numatytais plėtros arealais.
4. Ryškėjantys gyvenimo kokybės skirtumai atskiruose miesto teritoriniuose vienetuose, gyvenamuosiuose rajonuose ir pavieniuose kvartaluose, prieštaraujantys darniosios plėtros principams. Šie skirtumai išlaiko ir skatina neigiamus procesus: gyventojų emigraciją, priverstinį mobilumą, atskirų miesto dalių degradaciją, socialinę segregaciją.
5. Konceptualios funkcinės ir fizinės struktūros problemos.
6. Plėtros valdymo būtinybė:
 - 1) išorinių veiksnių (teisinės aplinkos nestabilumas, nesibaigianti žemės reforma), lemiančių gyvenimo kokybės skirtumus pripažinimas nenugalima jėga, reikštų esamų neigiamų procesų toleravimą ir tuo pačiu socialiniu, ekonominiu bei

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

aplinkosauginiu požiūriu neefektyvios teritorinės miesto plėtros tęstinumą, prieštarautų prioritetiniam bendrojo plano tikslui – gerinti gyvenimo kokybę ir siekti vidinio ir tarptautinio konkurencingumo;

- 2) darniosios plėtros principais siekiant pagerinti gyvenimo kokybę reikalingos sisteminės, miesto erdvėje koncentruotos pastangos formuoti išbaigtus kompozicinius subcentrus ir policentrinę linijinę funkciškai ir socialiai integruotą miesto struktūrą.

1.2.2 Radviliškio miesto aplinkos būklės pokyčiai, jeigu bendrojo plano koncepcijos sprendiniai nebus įgyvendinti

Neįgyvendinus BP koncepcijos sprendinių liktų nekordinuojami ir nevaldomi išorės veiksnių procesai, lemiantys teisinės aplinkos nestabilumą, nesibaigiančią žemės reformą, gyvenimo kokybės skirtumus ir tuo pačiu socialiniu, ekonominiu bei aplinkos apsaugos požiūriu neefektyvios teritorinės dispersinės miesto plėtros tęstinumą. Tai prieštarautų pagrindiniam bendrojo plano tikslui – darnios plėtros tarptautinio geležinkelio ir automobilių transporto mazgo (Lietuvos ir tarptautiniu atžvilgiu) struktūros ir jos plėtros formavimui.

Darniosios plėtros principais siekiant pagerinti gyvenimo kokybę, reikalingos sisteminės, koncentruotos pastangos formuoti išbaigtus Radviliškio miesto branduolius, organizuoti policentrinę funkciškai ir socialiai integruotą miesto bei jo regiono struktūrą.

Dispersinės, nekontroliuojamos plėtros toleravimas darytų didžiausią neigiamą poveikį aplinkai, taip pat biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kraštovaizdžiui ir šių veiksnių tarpusavio sąveikai, kadangi tik optimizavus urbanizuojamų ir neurbanizuojamų teritorijų santykį galima sutelkti pastangas turimų vertybių išsaugojimui ir puoselėjimui.

1.3. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos

Saugomų teritorijų Radviliškio mieste ir jo prieigose nėra. Artimiausios Natura 2000 teritorijos yra Sulinkių durpyne (Kodas Europos ekologinio tinklo Natura 2000 duomenų bazėje LTRADB004) ir Tyrulių pelkėje (Kodas Europos ekologinio tinklo Natura 2000 duomenų bazėje LTRADB005). Sulinkių durpyne yra Sulinkių ornitologinis draustinis ir Sulinkių atkuriamasis sklypas tai paukščių apsaugai svarbios teritorijos. Tyrulių pelkėje yra paukščių apsaugai svarbi teritorija, kurios ribos sutampa su patvirtintomis Tyrulių botaninio-zoologinio draustinio ribomis. Atstumas nuo Radviliškio iki Sulinkių durpyno yra apie 10 km, o iki Tyrulių pelkės apie 12 km. Pagal dabartines prognozes Radviliškis neišsiplės taip, kad paveiktų šias Natura 2000 teritorijas,

daug labiau nei Radviliškio miesto plėtra šias teritorijas įtakoja vietiniai veiksniai, pvz.: durpių išgavimas Sulinkių durpyne.

1.4. Su Radviliškio miesto bendrojo plano sprendiniais susijusios aplinkos apsaugos problemos

Miestas kaip darni pilnavertė urbanistinė, socialinė ir ekonominė visuma gali funkcionuoti tik nepažeisto stabilaus gamtinio pamato dėka. Bet kokios šio pamato deformacijos, jo technogeninis užgožimas lemia didesnes ar mažesnes neigiamas pasekmes ekologijai ir, tuo pačiu, socialinei - ekonominei aplinkai.

Daugelis aplinkos strategijos prioritetinių krypčių, egzistavusių galiojančio Radviliškio miesto genplano (1978 m.) rengimo metu, tebėra aktualios iki šiol, kadangi problemos dar nėra pilnai išspręstos:

- 1) privačios nuosavybės problemos, kurios 1978 m. genplane apskirtai nebuvo sprendžiamos;
- 2) verlso, gamybos ir pramonės miesto funkcijos;
- 3) paveldėtos funkcinio zonavimo miestams būdingos monofunkcinės (geležinkelių mazgo) struktūros, prieštaraujančios darniosios plėtros principams;
- 4) fizinė ir funkcinė miesto plėtros inercija, iššaukta privačių iniciatyvų, neadekvati visuomenės interesams;
- 5) gyventojų galimybės dėl žemės reformos gauti žemes gyvenamajai statybai, tai gali būti susiję su sparčia gyvenamųjų teritorijų plėtra ir didele teritorine sklaida į neužstatytas miesto teritorijas ir ypač į rezervuotas rekreacines zonas bei spartėjančia sodų teritorijų konversija į fragmentiškas gyvenamąsias teritorijas;
- 6) gyventojų skaičiaus pastovumas: gyventojų emigracija į kitas šalis ir Šiaulių ir Panevėžio miestų regionus; imigracijos procesai į Radviliškio miestą yra palyginti silpni, iš esmės kompensuoja neigiamą natūralų prieaugį; nepalankūs demografiniai procesai: mažėjantis gimstamumas ir neigiamas natūralus prieaugis;
- 7) nepakankamas naujos infrastruktūros finansavimas.

1.5. Tarptautiniai ir nacionaliniai gamtos apsaugos tikslai

Esminiai aplinkos komponentai, kuriuos koncepcijos sprendiniais stengiamasi teigiamai paveikti, pateikiami 1.1 lentelėje. Pažymėtini ir strateginiai Lietuvos, Europos Bendrijos ir tarptautiniai dokumentai, kuriuose apie juos kalbama. Svarbiausias, pagrindinis dokumentas, į

kuri atsižvelgiama rengiant Radviliškio miesto bendrojo plano koncepciją – Nacionalinė darna vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029) (1.1 lent.)

1.1 lentelė. Aplinkos komponentai ir jų vieta dokumentuose

Nr.	Komponento pavadinimas	Komponento vieta Lietuvos plėtros ir tarptautiniuose dokumentuose
1	Pagridinių ūkio šakų (transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio, būsto, turizmo tarša)	Taršos mažinimas yra 23.3, darnaus vystymosi prioritetas Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje. Trečioji aplinkos apsaugos ilgalaikės plėtros kryptis Valstybės ilgalaikės plėtros strategijoje. Dvi pirmosios temos „Penktojoje Europos bendrijos aplinkosauginių veiksmų programoje“ Pirmasis ir trečiasis prioritetas šeštojoje Europos bendrijos aplinkosauginių veiksmų programoje „Aplinka 2010: Mūsų ateitis, mūsų pasirinkimas
2	Pavojus žmonių sveikatai	23.5 darnaus vystymosi prioritetas Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje, taip pat 157 tikslas
3	Gamtos išteklių naudojimas	23.4 darnaus vystymosi prioritetas Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje. Antroji aplinkos apsaugos ilgalaikės plėtros kryptis Valstybės ilgalaikės plėtros strategijoje.

1.6. Plano įgyvendinimo galimų pasekmių reikšmingumas ir įvertinimas

Apibendrintas plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai reikšmingumas ir įvertinimas pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“

1.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

Įvertinus galimą plano reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems urbanistinės aplinkos komponentams, galima daryti išvadą, kad rengiami Bendrojo plano koncepcijos sprendinių įgyvendinimas lems daugiau teigiamų, negu neigiamų pasekmių.

Išanalizavus esamo bendrojo plano tęstinumo svarbą, esamą būklę, kuri rodo miesto zonų skirtumus ir privalumus, parengti du miesto plėtros koncepcijos variantai, kuriuose numatytos priemonės:

- 1) užtikrinančios gyvenimo kokybės augimą;
- 2) leidžiančios valdyti miesto plėtrą pagal darnios plėtros principus, išnaudojant

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

galimybes spręsti visose miesto zonose esančias problemas;

- 3) sudarančios miesto ir geležinkelio bei autotransporto mazgo kokybiško funkcionavimo prielaidas.

Pagrindinės priemonės reikšmingoms neigiamoms Bendrojo plano urbanistinės aplinkos sprendinių įgyvendinimo pasekmėms išvengti yra:

- 1) nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga;
- 2) esamos fizinės aplinkos tausojimas, pritaikymas dinamiškam poreikių kintamumui;
- 3) oro kokybės gerinimas ir taršos, triukšmo mažinimas;
- 4) gyvenamosios aplinkos, visuomeninių ir viešųjų miesto erdvių rekonstrukcija, modernizavimas;
- 5) sodų bendrijų miesto teritorijose konversija;
- 6) gamtinio miesto karkaso saugojimas, kūrimas.

Rengiant ir įgyvendinant Bendrojo plano surbanistinės aplinkos koncepcijos sprendiniuose numatytus veiksmus būtina atsižvelgti į kultūros vertybių apsaugos reikalavimus.

1.8. Radviliškio miesto BP koncepcijos sprendinių alternatyvos

Radviliškio miesto plėtros koncepcijoje iki 2027 metų, įvertinus galiojančio bendrojo plano sprendinių tęstinumą ir esamos analizės būklės išvadas, Radviliškio miesto teritorija skirstoma į šias teritorijas:

- 1) esamas užstatymas;
- 2) naujos plėtros paliesto teritorijos;
- 3) esamos užstatytos ir neužstatytos teritorijos, kuriose nenumatomi dideli pokyčiai ar nerekomenduojama plėtra;
- 4) žaliosios teritorijos.

Nuosavybės teise gražintos ar gražintinos savininkams teritorijos patenka į bet kurią minėtą teritorijų grupę ir yra tvarkomos pagal kiekvienoje teritorijų grupėje numatytus reglamentus.

1.8.1. Esamos užstatytos teritorijos

1. Tvarkoma ir formuojama saugant vertinguosius urbanistinės struktūros elementus, atsižvelgiant į užstatymo vaizdinį poveikį aplinkai; skatinama funkcijų įvairovė, palaikoma gyvenamoji funkcija; siekiama labai geros architektūros erdvių ir užstatymo kokybės, nustatytose zonose – pagal specialiuosius arba paveldo apsaugos reikalavimus.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

2. Modernizuojamos teritorijos, kuriose skatinama funkcijų įvairovė.
3. Esami daugiabutės gyvenamosios statybos rajonai – gyvenamųjų namų ir teritorijų modernizavimas, jų vidinės kokybės gerinimas, socialinės infrastruktūros ir darbo vietų plėtra.
4. Konvertuojamos teritorijos.
5. Sodų teritorijos – pertvarkymas (konversija) į gyvenamuosius rajonus, plėtojant jose inžinerinę ir socialinę infrastruktūrą.

1.8.2. Naujai plėtojamoms teritorijoms

Teritorijos tvarkomos darniosios plėtros principais. Pagal kompleksinę plėtrą jose reglamentuojančius teritorijų planavimo dokumentus plėtojamoms teritorijoms, kurioms teikiamas plėtros prioritetas, su joms reikalingomis rezervuojamomis teritorijomis: komunikaciniais koridoriais, gatvėmis, keliams ir inžineriniams tinklams:

- 1) naujos integruotų funkcijų didelio intensyvumo gyvenamosios plėtros teritorijos;
- 2) naujos integruotų funkcijų mažo intensyvumo gyvenamosios plėtros teritorijos;
- 3) naujos komercinės paskirties teritorijos;
- 4) naujos verslo, pramonės ir gamybos plėtros teritorijos.

1.8.3. Esamos užstatytos ir neužstatytos teritorijos, kuriose numatomi dideli pokyčiai ar nerekomenduojama plėtra

1. Baigiami formuoti esami ir/ar suprojektuoti urbanistiniai segmentai (Šiaulių ir Gedinimo gatvėse).
2. Pagal susiklosčiusius principus baigiamos formuoti esamos užstatytos bei suplanuotos teritorijos.
3. Savivaldybė neįsipareigoja plėtoti neurbanizuotose zonose naujai užstatomų teritorijų techninę, inžinerinę ir socialinę infrastruktūrą tol, kol nebus išnaudotos prioritetingos plėtros teritorijų galimybės ir nebus pagrįsti ir patvirtinti papildomi prioritetingos plėtros poreikiai.

1.8.4. Miesto žaliosios teritorijos

Tai miesto gamtinio karkaso elementai, miškai, želdynai, vandenys ir teritorijos, kuriose dominuoja želdiniai.

1.9. Pagrindiniai Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos variantai

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Nagrinėjamos dvi pagrindinės Radviliškio miesto bendrojo plano koncepcijos alternatyvos Įvertinus esamos padėties analizės išvadas, galiojančio generalinio plano (1978 m.) sprendinių tęstinumo būtinybę, kitas bendrojo plano koncepcijos ištakas, pasaulinę praktiką matyti, kad darnioji plėtra reikalauja ypač geros plėtros vadybos ir didesnių negu įprasta finansinių išteklių, – pagal pasirinktą metodiką suformuoti du didžiausius struktūrinius skirtumus turintys plėtros variantai.

I variantas (subalansuotos miesto plėtros šiaurės rytų kryptimi alternatyva). Ši alternatyva remtųsi dabartine urbanistine miesto struktūra ir siektų išlaikyti bei papildyti esamas švietimo, kultūros, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos įstaigas, gerintų jų paslaugų ir gyvenamosios aplinkos bei viešųjų erdvių kokybę, turėtų teigiamos įtakos techninei infrastruktūrai: inžinerinių tinklų, atliekų sistemos, telekomunikacijų ir ryšių naudojimui ir priežiūrai, susisiekimo infrastruktūrai; taip pat – esminis aspektas – plėtotų verslo, gamybos ir pramonės bei paslaugų sektorius, kas būtų ekonominio miesto klestėjimo pagrindas.

II variantas (intensyvios miesto plėtros pietvakarių kryptimis alternatyva). Šios alternatyvos būdu siekiama įsisavinti ekstensyviai naudojamas ir ekstensyviai urbanizuotas teritorijas pietvakarinėje dalyje, plėtojant miestą už geležinkelio.

Šioje alternatyvoje laikoma, kad ekonomikos kilimas bus pagrindas vystyti švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigų veiklai, techninei infrastruktūrai.

Pagrindinis alternatyvos neigiamas aspektas – esamos geležinkelio tramos įsiterpimas tarp miesto ir alternatyvios plėtros teritorijų, nerandant racionaliai pagrįstų priešasčių formuoti papildomas funkcines jungtis per geležinkelį.

1.10 Vertinimo problemos

Vertinimo ataskaita paruošta pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą“ (LR Vyriausybės nutarimas Nr.967, 2004.08.18.), „aplinka“ laikant tai, kas šiuo žodžiu vadinama Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme.

Pagrindinės problemos, su kuriomis susidurta, atliekant šį vertinimą:

1. Projektų vertinimą reglamentuojančiuose dokumentuose nepakankamai aiškiai yra apibrėžtos esminės sąvokos „strateginis sprendinių pasekmių vertinimas“, „poveikio aplinkai vertinimas“, „sprendinių poveikio plėtros darnai vertinimas“. Pasekmių vertinimas dėl to yra didele dalimi interpretacijos dalykas. Tas sąvokų neapibrėžtumas jaučiasi ir minėtojo Aprašo priede pateikiamoje „Privalomoje strateginio pasekmių aplinkai ataskaitos sudėtyje“: „Sudėtyje“

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

pradžioje prašoma pateikti būtent aplinkos būklės aprašymą, išvardinti aplinkos problemas, bet šeštajame punkte paaiškėja, kad nagrinėjamų pasekmių laukas turi gerokai peržengti poveikio aplinkai analizę. Susidaro įspūdis, kad tai yra minėto esminių sąvokų „plaukiojimo“ rezultatas. Darosi nebeaišku: ar poveikio aplinkai analizė laikoma tuo pačiu dalyku kaip poveikio darnai analizė, ar poveikio darnai analizė laikoma poveikio aplinkai dalimi (beje, turėtų būti, tikriausiai, atvirkščiai), ar tiesiog įvyko klaida, ir į poveikio aplinkai analizę reikalaujama analizės to, kas aplinkai nepriklauso. Dėl visų šių aplinkybių analizę atliekantis specialistas niekada negali būti tikras, kad jis atlieka „tą“ vertinimą, jis priverstas būgštauti dėl to, kad gali kilti ilgai nesibaigiančios diskusijos apie tai, ar atliktasis vertinimas yra „tas“ ar „ne tas“.

2. Norint vertinti poveikį aplinkai, reikalinga turėti ne vienerių metų duomenis. O kadangi Lietuvoje nėra bendrojo planavimo lygmens dokumentams sukurta poveikio aplinkai stebėsenos sistemos duomenų bazė ir jos samprata, tai rengiant bendrąjį planą galima tik ateičiai apibrėžti indikatorius, pagal kuriuos galima bus vertinti aplinkos pokyčius. Tačiau apie tuos pokyčius kompetentingai bus galima spręsti tikriausiai tik po 10 metų rengiant sekantį bendrąjį planą. Sprendinių pasekmių analizavimas plano realizavimo eigoje yra praktiškai beveik neįmanomas, nes kiekvieną kartą surandami duomenys gali būti skirtingi.

1.11. Informacijos santrauka

Radviliškio BP koncepcijos sprendinių pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita parengta, prisilaikant privalomos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos sudėties, nurodytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintame „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše“ (LR Vyriausybės nutarimas Nr.967, 2004.08.18.). Joje aprašomi Koncepcijos tikslai ir uždaviniai, sąsajos su kitais planais ir programomis; apibūdinama esama miesto aplinkos būklė; apibūdinami Koncepcijos sprendiniai dėl teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos; apibūdinamos aplinkos strategijos prioritetingos kryptys, kurios yra aktualios sprendžiant aplinkos apsaugos problemas; pateikiami deklaruoti nacionaliniuose ir tarptautiniuose dokumentuose aplinkos apsaugos tikslai. Atskiras poskyris skirtas kompleksinei poveikio darnai analizei ir aprašyta, kad iš dviejų BP Koncepcijos variantų vienas plėtros variantas numato mažiau reikšmingą naują ir papildomą poveikį aplinkai, nes lokalizuoja urbanizacijos galimybes centruotose teritorijose, tausoja energetinius išteklius ir reikalingas lėšas infrastruktūrai ir kt. Ataskaitoje aprašytos dvi sprendinių alternatyvos ir pagrindinės problemos, su kuriomis susidurta, atliekant šį vertinimą, pateikti siūlymai dėl indikatorių sistemos, kuri reikalinga duomenų bazei kaupti ir analizuoti.

2. SOCIALINĖ – EKONOMINĖ APLINKA

2.1. Bendrojo plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis

Rengiamo Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tikslas yra nustatyti bei įvertinti galimas reikšmingas plano įgyvendinimo pasekmes Radviliškio miesto teritorijai, numatyti teritorijas, kuriose bendrojo plano įgyvendinimas gali turėti įtakos aplinkai bei siūlomų alternatyvų neigiamoms pasekmėms mažinti.

2.1.1. Radviliškio miesto bendrojo plano pagrindiniai tikslai ir uždaviniai

Bendrojo plano socialinės – ekonominės dalies koncepcija ir sprendiniai parengti siekiant įgyvendinti šiuos bendrojo plano tikslus:

1. Išryškinti ir panaudoti miesto socialinės – ekonominės veiklos privalumus, parodyti ekonominės ir socialinės plėtros galimybes, panaikinant trūkumus.
2. Suformuoti miesto socialinio - ekonominio vystymo koncepciją, numatant socialines paslaugas teikiančių įstaigų ir jų resursų optimizavimą, jų plėtrą, ir pritaikymą gyventojų poreikiams.
3. Suformuoti miesto teritorijų vystymo koncepciją, numatant socialines paslaugas teikiančių įstaigų išsidėstymą ir plėtrą, jų teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus.
4. Skatinti investicijas, gerinti verslo aplinkos plėtrą, ypač skatinant naujų technologijų diegimą versle.
5. Sudaryti prielaidas tarpvalstybinių ir šalies programų ir projektų įgyvendinimui, skatinant projektinę veiklą.
6. Sudaryti prielaidas patrauklaus, atviro, tinkamo investuoti, patogaus gyventi miesto įvaizdžio suformavimui.
7. Susieti miesto bendrojo plano socialinės – ekonominės dalies sprendinius su miesto inžinierinės infrastruktūros bendrųjų planų sprendiniais.
8. Susieti miesto bendrojo plano socialinės – ekonominės dalies sprendinius su gretimų teritorijų parengtų bendrųjų planų sprendiniais.
9. Surasti geriausius ekonominių išteklių (miesto geografinės padėties, esamos infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių, pagrindinio kapitalo) panaudojimo ir pritaikymo būdus verslo vystymui, žmonių gyvenimo kokybei gerinti.
10. Pasiūlyti ekonominės veiklos sritis ir verslo struktūrą, palankią verslui plėtoti, taip mažinant bedarbystę ir didinant žmonių pajamas.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

11. Numatyti priemonės investicinės aplinkos pagerinimui: gamybinių pastatų, sklypų, tinkamų įvairiai veiklai pasiūlą, paramos verslui kryptis.
12. Pateikti socialinės integracijos, globos ir aplinkos gerinimo priemonės nedarbingo amžiaus bei neįgaliesiems žmonėms.
13. Pateikti pasiūlymus socialiai remtinų žmonių būsto ir kitoms socialinėms problemoms spręsti.
14. Sparčiai plėtoti sveikatos priežiūros paslaugas, imantis veiksmingų programų labiausiai paplitusių ligų gydymui.
15. Skatinti švietimo ir socialinės politikos sanglaudą, tobulinti neįgalųjų bei socialiai atskirtų grupių integraciją į visuomenę bei darbo rinką, mažinti benamių ir asocialių šeimų skaičių;
16. Stiprinti miesto sveikatos apsaugos įstaigų administracines funkcijas, patenkinti didėjantį psichologinių paslaugų poreikį.

2.1.2. Teritorijų planavimo dokumentai ir programos, kuriomis vadovaujantis rengiami

Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas

Radviliškio miesto teritorijos bendrasis planas rengiamas, vadovaujantis:

- 1) Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Nr. IXP-1794, 2007-07-22);
- 2) Teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 2004, Nr.21-617);
- 3) Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatais (Žin., 2007, Nr.33-1190);
- 4) Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu „Dėl Valstybės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatų“ (Žin., 2003, Nr. 71-3216);
- 5) Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. 23-593);
- 6) Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu (Žin., 2006, Nr. 17-589);
- 7) Nutarimu „Dėl skurdo ir socialinės atskirties mažinimo 2007-2008 metų priemonių patvirtinimo“ (Žin. 2007, Nr.8-328);
- 8) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtinta „Našlaičių ir tėvų globos netekusių vaikų rėmimo ir integravimo į visuomenę 2005-2008 metų programa“ (Žin., 2004, Nr. 152-5546);
- 9) Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- 10) Radviliškio rajono strateginiu plėtros planu;
- 11) Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (Žin., 2006, Nr. 88-3458);
- 12) Respublikos sveikatos priežiūros įstatymu (Žin., 1998, Nr. 109-2995),

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 13) Lietuvos vyriausybės nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. Birželio 29 d. Nutarimo Nr. 647 „Dėl antrojo sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimo etapo strategijos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2006, Nr. 88-3458);
- 14) Seimo nutarimu „Dėl Valstybės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatų“ (Žin., 2003, Nr. 71-3216).

2.2. Esama aplinkos būklė ir jos pokyčiai, jei planas nebus įvykdytas

2.2.1. Esama socialinės – ekonominės dalies būklė

Demografinė struktūra Radviliškio mieste būdinga visos Lietuvos demografinėi situacijai, to pagrindinė priežastis – neigiamas natūralus prieaugis. Pagal amžiaus grupes Radviliškio miesto demografinis gyventojų pasiskirstymas socialine-ekonominė prasme yra palankesnis nei Lietuvos Respublikoje. Radviliškio mieste darbingo amžiaus gyventojai sudaro 69,78 proc. miesto gyventojų, pensinio amžiaus gyventojai sudarė 16,99 proc. bendros miesto populiacijos. Gyventojai, kurių amžius 0 – 15 metų Radviliškio mieste 2006 metais siekė 13,24 proc. Gyventojų išsilavinimo lygis aukštesnis nei Lietuvos Respublikos vidurkis.

Pragyvenimo šaltiniai nusako gyventojų ekonominį aktyvumą bei savarankiškumą, kuris Radviliškio mieste yra silpnas. Dauguma gyventojų gyvena iš pensijų bei pašalpų ar yra šeimos ir/ar kitų išlaikomi, o 95 proc. užimtų miesto gyventojų pagrindinis pajamų šaltinis – darbo užmokestis.

Lietuvos darbo biržos duomenimis, Radviliškio miestas patenka į aukšto užimtumo zoną, kurioje nedarbingumo lygis siekia iki 3 proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų. Bedarbių skaičius mažėja visose amžiaus grupėse. Daugiausia bedarbių yra žemesnės kvalifikacijos žmonių.

Prognozuojama, darbo rinkoje paklausiausi bus kvalifikuoti darbininkai. Prognozuojama, kad didės darbdavių kvalifikaciniai reikalavimai darbo jėgai.

Tiesioginės investicijos – vienas svarbiausių miesto ekonominio vystymosi rodiklių. Jų dėka į miestą pritraukiamos papildomos lėšos, naujos technologijos, didėja miesto konkurencingumas, gerėja ekonominė ir socialinė situacija. Radviliškyje tiesioginės investicijos tenkančios vienam gyventojui, palyginus su vidutinėmis investicijomis šalyje, yra labai menkos, 64 kartų mažesnės nei Lietuvos.

Miesto gyventojų apsirūpinimas būstu yra geresnis nei vidutiniškai Lietuvoje.

Pramonės sektorius Radviliškio mieste stabiliai auga, tačiau šio sektoriaus augimas yra mažesnis nei Lietuvoje.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

2007 m. duomenimis Radviliškio mieste buvo užregistruotos 104 įmonės, iš jų didžioji dalis paslaugas teikiančios įmonės.

Statistiniai duomenys rodo, kad Radviliškio mieste, kaip ir visoje Lietuvoje, vyrauja didmeninės ir mažmeninės prekybos, apdirbamosios pramonės, transportavimo srityse dirbančios įmonės. Toks įmonių pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis atitinka bendras šalies verslo vystymosi tendencijas. Dirbančiųjų miesto pramonėje darbo našumas atsilieka nuo Lietuvos vidurkio. Radviliškio miesto ūkio struktūra sudaryta daugiausiai iš smulkių ir vidutinių įmonių, todėl ekonominiu požiūriu tarptautiniai ryšiai yra silpni. Daugiausiai paslaugų įmonių Radviliškio mieste užsiima veikla, susijusia su transporto paslaugomis. Mieste nepakankamai išplėtotos paslaugos verslui ir gyventojams, nėra poreikius atitinkančių kvalifikacijos kėlimo ir specialistų rengimo centrų, sąlygų plėtotis verslo paslaugoms, verslo renginių (konferencijų, mugių) organizavimo infrastruktūros. Esant tokioms sąlygoms, Radviliškio miestas yra nepakankamai patrauklus užsienio ir vidaus investicijoms. Siekiant didinti investicinę trauką į miesto ūkį, būtina vystyti aukštesnę pridėtinę vertę kuriančias ir naudojančias inovacines technologijas pramonės šakas, taip pat stiprinti pramonės produktyvumą bei konkurencingumą. Siekiant gerinti ekonominę Radviliškio miesto padėtį, savivaldos administracinės tarnybos turėtų vykdyti aktyvią vietinių ir užsienio investicijų paiešką bei organizuoti marketinginę investicijų pritraukimo veiklą.

Radviliškio mieste švietimo įstaigų tinklas yra gerai išvystytas ir šiuo metu atitinka miesto gyventojų poreikius, tačiau susiduria su nežymiu, tačiau nuosekliu mokyklinio amžiaus vaikų mažėjimu. Gana didelis Radviliškio miesto vidutinis vienos klasės mokinių skaičius. 2006 m. vidutinis klasės dydis Radviliškio mieste buvo 24,5 moksleiviai (šalyje – 18,8 moksleiviai).

Švietimo įstaigų apsirūpinimas naujomis technologijomis Radviliškio mieste kur kas geresnis nei šalyje. Kompiuterių skaičiumi, tenkančiu vienam moksleiviui Radviliškyje viršija bendrą Lietuvos vidurkį.

Radviliškio mieste sveikatos apsaugos tinklas išvystytas ir šiuo metu atitinka miesto gyventojų poreikius. Radviliškio miestas yra rajono centras, todėl miesto gydymo įstaigose aptarnaujami tiek Radviliškio miesto, tiek rajono gyventojai. Pagal gydytojų skaičių, tenkantį 10 000 gyventojų, Radviliškio rodiklis beveik tris kartus mažesnis už bendrą šalies vidurkį. Radviliškio mieste esančios ligoninės aptarnauja Radviliškio rajono gyventojus. Radviliškio rajone 10 000 gyventojų tenka du kartau mažiau lovų ligoninėje nei vidutiniškai šalyje: Radviliškyje – 41,8, Lietuvos Respublikoje- 81,5

2.2.2. Esamos aplinkos būklės pokyčiai, jei planas nebus įvykdytas

Nesiekiant plano įgyvendinimo, toliau ryškės Radviliškio miesto socialinės – ekonominės problemos:

- 1) nepalankios gyventojų skaičiaus ir socialinės demografinės struktūros raidos tendencijos: mažėjantis gyventojų skaičius, mažėjantis darbingo amžiaus gyventojų skaičius;
- 2) neigiamas gyventojų migracijos saldo ateityje gali turėti įtakos Radviliškio miesto darbo rinkai, švietimo įstaigoms;
- 3) blogėjanti demografinė situacija Radviliškio mieste (mažėjantis gimstamumas, didėjantis pensinio amžiaus gyventojų skaičius, kvalifikuoto jaunimo išvykimas uždarbiauti į užsienį) blogina ne tik miesto pramonės ir verslo plėtotę, bet ir socialinę aplinką;
- 4) miesto gyventojų ekonominio savarankiškumo ir aktyvumo silpnėjimas;
- 5) mažėjantis specialistų skaičius sveikatos priežiūros įstaigose neišvengiamai pablogins sveikatos priežiūros kokybę, dėl ko susidarys sąlygos mirtingumui augti ir ligoms plisti;
- 6) Radviliškio miestas yra nepakankamai patrauklus užsienio ir vidaus investicijoms.
- 7) sumažės investicijų pritraukimo galimybės;
- 8) miesto esama socialinė - ekonominė bazė neskaitins problemų pašalinimo ir mažins miestų struktūrinę reikšmę šalies ir rajono ekonominėje ir socialinėje sferose.

2.3. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos

Įgyvendinus galimą plano reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems socialinės - ekonominės aplinkos komponentams įtakos nebus.

2.4. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos problemos

Rengiant Radviliškio miesto bendrojo plano socialinę – ekonominę dalį atsižvelgta į Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją (Žin., 2003, Nr. 89-4029). Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje darnus vystymasis suprantamas kaip kompromisas tarp aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų, sudarantis galimybes pasiekti visuotinę gerovę dabartinei ir ateinančioms kartoms, neperžengiant leistinų poveikio aplinkai ribų. Siekiant atsieti ekonominį augimą nuo gamtos išteklių naudojimo ir pasiekti, kad išteklių naudojimas ir aplinkos

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

tarša didėtų daug lėčiau negu gamyba ir paslaugos, bendrojo plano sprendiniuose skiriama dėmesio gamybos ir paslaugų ekologinio efektyvumo didinimui. Taip pat reikalingas užimtumo didinimas, nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas, švietimo ir mokslo vaidmens didinimas. Visoms dabarties ir ateities kartoms, visų miestų ir kitų teritorinių padalinių gyventojams turi būti užtikrintos vienodos galimybės naudotis ekonominio ir socialinio vystymosi rezultatais, turėti švarią ir sveiką aplinką. Įvairių sektorių ir jų šakų vystymasis turi būti pagrįstas šiuolaikiškais mokslo laimėjimais, žiniomis, naujausiomis aplinkai kuo mažesnę neigiamą poveikį darančiomis technologijomis.

2.5. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai**2.5.1. Pasekmių aplinkai prognozavimo ir vertinimo metodai**

Pirmiausia bus atliekama natūrinių tyrimų duomenų analizė, statistikos duomenų apdorojimo programos pagalba bus atliekamas perspektyvinis prognozavimas, siekiant nustatyti poveikio aplinkai raidą ateityje, pateiktos ekspertų išvados bei alternatyviniai pasiūlymai bus naudojami išvengti ar sumažinti Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano keliamas neigiamas pasekmes.

2.5.2. Poveikis socialinei aplinkai

Radviliškis siekia išlikti patraukliu Šiaulių apskrities miestu, verslo, mokslo ir kultūros centru. Siekiama konkuruoti regione išlaikant esamus gyventojus, pritraukiant jaunos, darbingas žmones. Šiems siekiams įgyvendinti svarbu sukurti darnią socialinę aplinką – materialines, dvasines ir kultūrinės žmonių gyvenimo, vystymosi ir veiklos sąlygas. Darni socialinė aplinka didžia dalimi nulemia miesto gyvenimo kokybę, kuri yra esminė pritraukiant ir išlaikant žmones, sudaro galimybę tenkinti pagrindinius gyventojų poreikius (švietimo, ugdymo, kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos, verslumo skatinimo), kurie galimi tik įveikus pagrindines neigiamas tendencijas, būdingas ir kitiems Lietuvos bei Europos miestams.

Gyventojų skaičiaus mažėjimas dėl neigiamo natūralaus gyventojų prieaugio ir neigiamo migracijos saldo ateityje gali lemti dideles problemas miesto ūkiui ir plėtrai. Išliekant šiai neigiamai tendencijai gali smarkiai sutrikti darnus miesto vystymasis.

Darni miesto gyvenamųjų teritorijų infrastruktūros plėtra bus užtikrinta pritraukiant privataus kapitalo išteklius.

2.5.3. Poveikis ekonominei aplinkai

Bendrajame plane numatyti sprendiniai skatins darnią miesto ekonomikos plėtrą ir didins gyventojų socialinę gerovę. Plečiant paslaugų sektoriaus infrastruktūrą bus sukurta naujų darbo vietų Radviliškio mieste.

Gyvenamųjų namų modernizavimas, išplėsta inžinerinė ir socialinė infrastruktūra, želdinių ir žaliųjų teritorijų plėtra pagerins gyventojų gyvenimo sąlygas ir aplinkos kokybę. Modernių inžinerinės infrastruktūros sprendimų įgyvendinimas sudarys prielaidas ekonomiškiau naudoti energetinius išteklius ir taip sumažinti teikiamų komunalinių paslaugų kainą.

Miesto plėtra ir palankių verslui sąlygų sudarymas leistų miestui sustiprinti regiono ekonomikos lyderio įvaizdį tuo pačiu didintų šiuo metu itin žemą Lietuvos mastu užsienio investicijų lygį, sudarys sąlygas įmonių steigimuisi bei plėtrai, stiprins miesto įmonių konkurencingumą.

Sudarytos sąlygos privačių investicijų pritraukimui, Radviliškio miesto ekonominė plėtra skatins tolimesnį nedarbo lygio mažėjimą mieste, gyventojų pajamų ir tuo pačiu pragyvenimo lygio augimą bei pažangios visuomenės kūrimą.

2.5.4. Poveikis teritorijos vystymo darnai

Įgyvendinus BP socialinės – ekonominės dalies sprendinius, tikimasi:

- 1) stiprinti Radviliškio miesto, kaip strateginės traukos centro, reikšmę;
- 2) išlaikyti teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą (subalansuota plėtra);
- 3) užtikrinti palankią verslui ir investicijoms aplinką;
- 4) plėtoti socialinę infrastruktūrą ugdančią žmogiškuosius išteklius t.y. vystyti formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigas, stiprinti kultūrinę veiklą; skatinti investicijas socialiniam ekonominiam vystymui;
- 5) užtikrinti gerus tarptautinius ir išorės ryšius, kurie pagyvintų Radviliškio miesto gyvenimą ir spartintų socialinę – ekonominę plėtrą.

Planuojamos teritorijos socialinė – ekonominė plėtra bus veikiamą taip:

1. Plėtra vyks ne stichiškai, o pagal poreikį ir galimybes pasirinktose plėtros kryptyse, numatant plėtros etapiškumą.
2. Nustačius konceptualiai svarbiausius socialinės ekonominės dalies reglamentus, sukurtos prielaidos išlaikyti darniosios plėtros visuotinai pripažintus principus, priemones ir būdus, kiek tai leidžia bendrojo planavimo lygmens dokumentas:

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 1) Bendrasis planas konceptualiai nustato pagrindinius ir nekeičiamus Radviliškio miesto socialinių – ekonominių veiklų ir struktūros formavimo principus;
- 2) nustato plėtros principus skirtingose teritorijose, reglamentuojančius švietimo, socialines ir sveikatos apsaugos paslaugų teikimą, viešųjų paslaugų naudojimo intensyvumą;
- 3) deklaruoja svarbiausius miesto viešo naudojimo struktūrinius elementus (saugomos viešosios erdvės, bibliotekos, neformaliojo ir formaliojo ugdymo įstaigos, socialinės paslaugos, viešojo transporto, poilsio zonos);
- 4) Bendrojo plano kompetencijos ribose formuluoja pagrindinius reikalavimus pramonės ir verslo plėtrai numatytose miesto zonose.

Sprendinių poveikis yra teigiamas (patys bendrojo plano tikslai siejami su teigiamų tikslų įgyvendinimu bendrojo plano priemonėmis) ilgalaikis (viena svarbiausių sprendinių poveikio ilgalaikiškumo sąlygų – sprendinių tęstinumas).

Konkretūs sprendiniai nukreipti į subalansuotą plėtrą (tiesioginis teigiamas poveikis). Mišrūs visiškai suformuoti gyvenamieji rajonai su darbo vietomis, želdynais, išvystyta socialine infrastruktūra leis užtikrinti geros kokybės gyvenimo sąlygas, naujai formuojami gyvenamieji rajonai bus kokybiškesni pagal gyvenimo sąlygas, aprūpinti švietimo, sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos, kultūros įstaigomis.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių liktų nekoordinuojami ir nevaldomi išorės veiksnių procesai, lemiantys teisinės aplinkos nestabilumą, gyvenimo kokybės skirtumus ir tuo pačiu socialiniu, ekonominiu bei aplinkos apsaugos požiūriu neefektyvios teritorinės dispersinės miesto plėtros tęstinumą. Tai prieštarautų pagrindiniam bendrojo plano tikslui – gerinti gyvenimo kokybę.

Darniosios plėtros principais siekiant pagerinti gyvenimo kokybę, reikalingos sisteminės, koncentruotos pastangos formuoti išbaigtus kompaktiškus miesto rajonus, organizuoti policentrinę funkciškai ir socialiai integruotą miesto bei jo regiono struktūrą.

Nereguliuojamos plėtros toleravimas darytų didžiausią neigiamą poveikį aplinkai, miesto identitetui, taip pat biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, nekilnojamajam kultūros paveldui (architektūros, istorinį memorialinį ir dailės paveldą), kraštovaizdžiui ir šių veiksnių tarpusavio sąveikai, kadangi tik optimizavus urbanizuojamų ir neurbanizuojamų teritorijų santykį galima sutelkti pastangas turimų vertybių išsaugojimui ir puoselėjimui.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Apibendrintas socialinės – ekonominės infrastruktūros koncepcijos sprendinių poveikio vertinimas aplinkai pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“.

2.6. Priemonės plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

Įvertinus galimą plano reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems socialinės- ekonominės aplinkos komponentams, galima daryti išvadą, kad rengiami Bendrojo plano koncepcijos sprendinių įgyvendinimas lems daugiau teigiamų, nei neigiamų pasekmių.

Pagrindinės priemonės reikšmingoms neigiamoms Bendrojo plano socialinės- ekonominės dalies sprendinių įgyvendinimo pasekmėms išvengti yra:

- 1) nedarbo lygio mažinimo priemonės derinti su rinkoje paklausių specialistų rengimu, šiam uždaviniui įvykdyti tikslinga informuoti gyventojus apie darbo rinko su tendencijas, užsiimti švietėjiška veikla- organizuojant kvalifikacijos kėlimo, perkvalifikavimo kursus;
- 2) sociologinių tyrimų vykdymas siekiant išsiaiškinti galimą gyventojų pritarimą ar nepritarimą sprendiniams, sprendinio reikalingumą;
- 3) verslo plėtojimo sritis grįsti išsamiais gyventojų poreikių analizėmis, esamos darbo jėgos pasiūla, galimos apmokyti darbo jėgos pasiūla.

2.7. Pasirinktų alternatyvų aprašymas

2.7.1. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos

Radviliškio miestui plėtoti Bendrojo plano koncepcijoje esamos būklės problemų sprendimui siūlomos dvi alternatyvos:

- 1) subalansuotos miesto plėtros šiaurės rytų kryptimi alternatyva;
- 2) intensyvios miesto plėtros pietvakarių kryptimi alternatyva.

2.7.2. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvų kryptys

Subalansuotos miesto plėtros šiaurės rytų kryptimi alternatyva remtųsi dabartine urbanistine miesto struktūra ir siektų išlaikyti bei papildyti esamas švietimo, kultūros, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos įstaigas, gerintų jų paslaugų ir gyvenamosios aplinkos

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

bei viešųjų erdvių kokybę, plėtotų verslo, gamybos ir pramonės bei paslaugų sektorius, kas būtų ekonominio miesto klestėjimo pagrindas.

Šios alternatyvos privalumai sietini su palankiomis sąlygomis investicijoms ir pritraukus investuotojus kuriama pakankamai darbo vietų, kad būtų sąlygos ekonominiam klestėjimui. Tai seka iš Radviliškio miesto padėties, kaip svarbaus transporto mazgo Lietuvos ir Rytų Europos mastu ir miesto iš aplinkkelio projekto įgyvendinimo privalumų. Ši alternatyva socialiniu - ekonominiu požiūriu siektų užtikrinti geresnį visų įstaigų teikiamų paslaugų gyventojams prieinamumą, didesnę jų efektyvumą, siekiant patenkinti kiek įmanoma daugiau gyventojų poreikių visose srityse. Taip pat skatinti konkurencingumą, o tai sąlygotų aukštesnės kokybės produktų bei paslaugų teikimą gyventojams. Vykstant verslo plėtrai būtų tolygiai aktyviau finansuojamos bei plėtojamos kitos sritys, kaip švietimas, socialinė rūpyba, kultūra. Tuo pačiu plėtojant socialinę rūpybą bei švietimą, didėtų užimtumas, kvalifikuotų darbuotojų skaičius. Atskirų sričių tarpusavio ryšys ir tolydus plėtojimas užtikrintų darnų miesto gyvenamosios aplinkos vystymąsi.

Intensyvios miesto plėtros pietvakarių kryptimi būdu siekiama įsisavinti ekstensyviai naudojamas ir ekstensyviai urbanizuotas teritorijas pietvakarinėje dalyje, plėtojant miestą už geležinkelio.

Šioje alternatyvoje laikoma, kad ekonomikos kilimas bus pagrindas vystyti švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigų veiklai, techninei infrastruktūrai.

2.8. Vertinimo problemos

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas socialiniu – ekonominiu požiūriu atliekamas naudojant statistinius duomenis, padedančius identifikuoti atskirų sričių (kultūros, švietimo, turizmo, verslo, socialinės rūpybos, sveikatos apsaugos) silpnybes ir stiprybes, atskleidžiamos sritys, kurioms permainos yra būtinos.

1. Pagrindinė problema vertinimo metu socialinėje - ekonominėje dalyje, – statistinių duomenų apie Radviliškio miestą trūkumas. Dauguma duomenų, pateikiamų Statistikos Departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, yra rajonų ir apskričių, todėl bendrajame plane naudojama statistika Radviliškio miestui sudaryta renkant duomenis iš atskirų patvirtintų dokumentų - savivaldybės ir mero metinių darbo ataskaitų, regionų tiriamųjų darbų ir pan.
2. Vertinimo sunkumai- rajono gyventojų poreikių analizės ar panašaus sociologinio tyrimo rezultatų nebuvimas. Galimiems poreikiams nustatyti nėra atliktų tyrimų

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir kitose viešosiose įstaigose, todėl daugumą jų turi būti atspindėta statistiniais duomenimis. Mieste egzistuojančių socialinių - ekonominių reiškinių priežastys nėra pilnai paaiškinamos statistika.

3. Pasekmių prognozės iš esmės yra variantinės. Tai susiję su makroekonominiais, emigraciniais ir gyvenimo kokybės procesais, kurių prognozė savivaldybės lygmenyje yra neįmanoma. Pasekmių vertinimui planuojam naudoti tokius būdus: palyginimą su šalies vidurkiais ar ekstreminiais teigiamais – neigiamais pavyzdžiais, atspindinčiais bendrojo plano sprendinių ir jo pasekmių palankias ar nepalankias tendencijas bei esamą ir siekiamą lygį.

2.9. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas

Pagal LR teritorijų planavimo įstatymą ir miesto teritorijos bendrojo plano rengimo taisyklės, patvirtinus bendrąjį planą, organizuojama jo sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringas), priežiūra ir kontrolė. Vykdomas nuolatinis informacijos kaupimas ir analizė, nustatomas žemesnio lygmens planų, investicijų poreikis, rengiamos programos bendrojo plano sprendiniams įgyvendinti. Teritorijų planavimo dokumento strateginio pasekmių aplinkai vertinimo stebėseną vykdoma naudojantis sprendinių įgyvendinimo stebėseną.

Radviliškio miesto bendrųjų planų stebėsenai tikslinga panaudoti duomenis, kurie gauti vykdant Aplinkos monitoringo įstatymą. Duomenys suderinami ir imami iš visų trijų stebėsenos lygmenų (Valstybinio aplinkos monitoringo, savivaldybių aplinkos monitoringo, ūkio subjektų aplinkos monitoringo).

Stebimi bei analizuojami, prognozuojami galimi pasikeitimai ir jų įtaka perspektyviniams procesams, pasikeitimai, paveikiantys bendrojo plano sprendinius, taip pat plano įgyvendinimo per žemesnio lygmens planus realizavimas.

Bendrojo plano įgyvendinimo stebėseną turėtų apimti kasmetinės informacijos surinkimą ir kaupimą apie socialinės- ekonominės aplinkos pokyčius:

- 1) natūralaus gyventojų prieaugio tendencijas;
- 2) vidutinio metinio nedarbo lygio mieste pagal atskirus požymius - lytį, amžių, išsilavinimą, gyvenamąją vietą, kaitą;
- 3) vidutinio darbo užmokesčio lygio kitimą mieste;
- 4) pragyvenimo šaltinių struktūrą;
- 5) mieste organizuojamų kultūrinių renginių dalyvių skaičių, renginių lankomumą;
- 6) vietos ir užsienio turistų skaičiaus dinamiką;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 7) duomenų rinkimas vykdant periodines apklausas apie gyventojų pasitenkinimo lygį sveikatos priežiūros, socialinės rūpybos bei švietimo įstaigų veiklą.

Rengiant plano sprendiniuose numatytus projektus, būtina atlikti poveikio socialinei-ekonominei aplinkai vertinimą ir parengti priemonių planus neigiamo poveikio mažinimui.

2.10. Santrauka

Radviliškio miesto bendruosiuose planuose ekonominės- socialinės aplinkos planavimas sprendžiamas atsižvelgiant į šiuos strateginius ir planavimo dokumentus:

- Valstybinę ilgalaikės plėtros strategiją (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją (Žin., 2003, Nr. 89-4029);
- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą (Žin., 2002, Nr.110-4852).

Galimos reikšmingos pasekmės socialinei- ekonominei aplinkai: sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimas, sukurtos sąlygos verslumui skatinti, kultūros centro tolesnė renovacija, gamtinio karkaso formavimas, sudarant prielaidas kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai.

1. Radviliškio miesto bendrojo plano socialinės - ekonominės dalies sprendiniai parengti vadovaujantis Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr.110-4852), Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029), Respublikos sveikatos priežiūros įstatymu (Žin., 1998, Nr. 109-2995), Lietuvos sveikatos apsaugos ministro nutarimu Nr. 647 „Dėl antrojo sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimo etapo strategijos patvirtinimo“, Seimo nutarimu „Dėl Valstybės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatų“ (Žin., 2003, Nr. 71-3216), Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. 23-593), Socialinių paslaugų įstatymu (Žin., 2006, Nr. 17-589).

2. Remiantis prognozėmis, jei bendrasis planas nebus vykdomas, Radviliškio mieste toliau didės emigracija, mažės darbingo amžiaus gyventojų.

3. Konkretūs sprendiniai nukreipti į subalansuotą plėtrą (tiesioginis teigiamas poveikis). Konkrečiau – mišrūs pilnai suformuoti gyvenamieji rajonai su darbo vietomis, želdynais, pilna socialine infrastruktūra leis užtikrinti geros kokybės gyvenimo sąlygas, aprūpinti švietimo , sveikatos apsaugos, socialinės rūpybos, kultūros įstaigomis.

4. Pagrindinės taikytinos priemonės reikšmingoms neigiamoms Bendrojo plano socialinės - ekonominės dalies sprendinių įgyvendinimo pasekmėms išvengti yra:

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- a) nedarbo lygio mažinimo priemonės derinti su rinkoje paklausių specialistų rengimu, šiam uždaviniui įvykdyti tikslinga bendradarbiauti su švietimo ar ugdymo įstaigomis;
- b) sociologinių tyrimų vykdymas siekiant išsiaiškinti galimą gyventojų pritarimą ar nepritaringumą, sprendinio reikalingumą;
- c) verslo plėtojimo sritis grįsti išsamiais gyventojų poreikių analizėmis, esamos darbo jėgos pasiūla, galimos apmokyti darbo jėgos pasiūla.

5. Pagrindinė problema bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai socialinėje - ekonominėje dalyje vertinimo metu – statistinių duomenų apie Radviliškio miesto gyventojų poreikių tyrimų nebuvimas, esamos statistikos neobjektyvumas (kai kuriais atvejais) vertinant realią situaciją. Tai trukdo objektyviai nustatyti esamą padėtį ir išvelgti pokyčių reikalaujančius elementus.

6. Siekiant kokybiškos Bendrųjų planų ekonominių-socialinių sprendinių įgyvendinimo stebėsenos būtina pagerinti statistinių duomenų rinkimą ir kaupimą. Rengiant plano sprendiniuose numatytus projektus, būtina atlikti poveikio socialinei- ekonominei aplinkai vertinimą ir parengti priemonių planus neigiamo poveikio mažinimui.

3. GAMTINIS KARKASAS

3.1. Plano turinys, tikslai, sąsaja su kitais planais ir programomis

Radviliškio miesto bendrojo plano gamtinė dalis apibrėžia miesto želdynų ir kitos gamtinės aplinkos naudojimo ir saugojimo kryptis. Radviliškio mieste tolesnį želdynų sistemos formavimą planuojama sieti su efektyvesniu miesto apželdinimu, želdynų pritaikymu gyventojų rekreaciniams poreikiams ir gamtos apsaugai.

Koncepcija siejama su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110-4852), Šiaulių apskrities bendruoju planu, perkeldama jų sprendinius į lokalių mastelių miesto teritorijoje. Koncepcija taip pat siejama su Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039).

3.2. Esamos būklės pokyčiai, jei planas nebus įgyvendintas

Jei Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano gamtinė dalis nebus įgyvendinta, galimas gamtinių teritorijų ploto mažėjimas, jas užstatant, nuo to gali dar pablogėti miesto ekologinė būklė. Gali kilti teisinių konfliktų dėl želdynų užimamų sklypų. Jei planas nebus įgyvendintas bus sunku užtikrinti racionalų gamtinės aplinkos naudojimą.

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano gamtinės dalies koncepcija suformuluota, taip, kad atitiktų naujai priimtą LR Želdynų įstatymą (Žin., 2007, Nr. 80 – 3215), kurio nuostatos įsigalios 2008 sausio 1 d. Koncepcijoje laikomasi bendrųjų želdynų apsaugos ir tvarkymo principų ir numatyta sukurti želdynų ir želdinių stebėsenos (monitoringo) sistemą, kaip numatyta minėtame įstatyme. Jei koncepcija nebus įgyvendinta, šio įstatymo nuostatos Radviliškio mieste nebus vykdomos. Kol kas nėra patvirtintų želdynų normų, tačiau pagal esamas rekomendacijas koncepcijoje numatyta želdynų sistema bus pakankamai išplėtotą.

3.3. Teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos

Reikšmingai paveikta teritorija gali būti Eibariškių parkas, kurį planuojama išplėsti ir visiškai įrengti, sutvarkyti, pritaikyti miestiečių rekreaciniams poreikiams. Šiuo metu Eibariškių parkas yra tik iš dalies pritaikytas miestiečių rekreacijai.

3.4. Su bendruoju planu susijusios gamtos apsaugos problemos

Pagrindinė problema yra nepakankamais dėmesys ir finansavimas miesto žaliesiems plotams.

3.5. Tarptautiniu ir nacionaliniu lygmeniu nustatyti gamtos apsaugos tikslai

Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (Žin., 2002, Nr. 104-4621):

- įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmones supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą (5a str.);
- integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.).

Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (Nr. IXP-1794, 2001 07 22):

1. Generalinis bendrojo plano principas yra šalies teritorijos subalansuotos raidos užtikrinimas, sudarant šias strategines visuomenės ir ūkio vystymosi prielaidas (4.1 str.):
 - kuo geriau panaudoti turimą šalies teritorijos potencialą,
 - nedaryti žalos šalies teritorijos gamtinei bei kultūrinei aplinkai,
 - nepažeisti dabartinės ir būsimų kartų teritorinių interesų,
 - koordinuoti teritorijos naudojimą ir apsaugą šalies lygiu (kartu atsižvelgiant į visos Europos pastangas).
2. Numatytoms šalies raidos strateginėms kryptims realizuoti numatoma konkretizuotų bendrųjų strateginių teritorijos raidos tikslų sistema (4.3 str.):
 - Ekologinėje plotmėje (4.3.3.):
 - išlaikyti ir stiprinti turimą aplinkos sveikumo bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtinio karkaso palaikymo sistemą;
 - šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią apsaugą ir racionalų naudojimą;
 - užtikrinti tik ekologiškai pagrįstų kraštovarkos programų realizavimą.
3. Kraštovaizdžio apsauga (4.4.2 str.):
 - gamtinio karkaso teritorijų ekologinio visavertiškumo užtikrinimas bei kraštovaizdžio įvairovės ir vertybių išsaugojimas;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- biologinės įvairovės išsaugojimo bei biotos išteklių racionalaus naudojimo užtikrinimas;
- gamtinės rekreacinės aplinkos racionalaus naudojimo ir apsaugos užtikrinimas;
- gamtinės aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimas.

3.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinka

Radviliškio miesto gamtinės dalies koncepcijos įgyvendinimas turėtų ilgalaikes teigiamas pasekmes:

1. Teritorijos vystymo darnai: didesnis bendro naudojimo želdynų plotas gerins ekologinę miesto būklę.
2. Ekonominėi aplinkai: reikšmingų pasekmių neturės.
3. Socialinei aplinkai: gerės gyventojų rekreacijos galimybės gamtoje artimojoje aplinkoje.
4. Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui: padidėjus želdynų plotui, didės biologinė įvairovė mieste.

Želdynų sistemos vystymo koncepcijos sprendinių poveikio vertinimas aplinkai pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“.

3.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga:

- 1) konkretizuojant Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano sprendinius vadovautis aprobuota koncepcija ir nekeisti joje numatytų teritorijos naudojimo funkcinių prioritetų;
- 2) rengiant teritorijos specialiuosius ir detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano koncepcijos sprendiniais;
- 3) rengi Radviliškio miesto želdynų detaliuosius planus fiksuojant jų ribas;
- 4) skatinti ekologinį švietimą ir didinti gyventojų ekologinį sąmoningumą.

3.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Pagal pasirinktą alternatyvą yra plėtojami esantys miesto želdynai. Tai padės suformuoti pilnavertę želdynų sistemą Radviliškio mieste, užtikrinti tinkamą gyventojų rekreacinę aplinką bei pagerins ekologinę aplinkos būklę.

3.9. Vertinimo problemos

Bendrojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliktas naudojantis Šiaulių RAAD ir Radviliškio rajono agentūros duomenimis, Lietuvos Respublikos ir Šiaulių apskrities teritorijų bendraisiais planais ir kitais teisės aktais bei Radviliškio rajono savivaldybės pateiktais duomenimis.

Pagrindinius vertinimo sunkumus sudaro patikimų duomenų apie gamtinę aplinką trūkumas, dėl neatliekamų nuolatinių tyrimų ypač sunku vertinti aplinkos ekologinę kokybę ir galimą plano poveikį jos pokyčiams. Sudėtinga nustatyti teritorijas, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, nesant tam nustatytų konkrečių kriterijų, reikšmingai paveiktos teritorijos nustatomos santykinai.

3.10. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas

Koncepcijos sprendinių įgyvendinimo monitoringą turėtų vykdyti Šiaulių apskrities viršinininko administracijos regioninės plėtros departamentas.

Radviliškio mieste turi būti sukurta želdinių ir želdynų sistemos kokybės stebėsenos (monitoringo), inventorizacijos ir apskaitos sistema. Ją sukurti ir vykdyti priežiūrą turi Radviliškio rajono savivaldybė.

3.11. Santrauka

Radviliškio miesto bendrojo plano gamtinės dalies koncepcija siejama su Lietuvos Respublikos ir Šiaulių apskrities bendraisiais planais, Lietuvos Respublikos teisės aktais ir ratifikuotomis ES konvencijomis. Pagal šiuo dokumentus yra nustatytos tolesnio želdynų sistemos vystymo tikslai ir gairės.

Pasirinkta koncepcija numato bendrojo naudojimo želdynų ploto išplėtimą ir geresnį pritaikymą miestiečių rekreacijai. Didesnis miesto želdynų plotas pagerins miesto ekologinę būklę. Taip pat numatoma sukurti miesto želdinių ir želdynų monitoringo sistemą. Šia sistemą turi sukurti bei vykdyti Radviliškio rajono savivaldybė.

4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS SPRENDINIAI

4.1. Plano turinys, tikslai, sąsaja su kitais planais ir programomis

Radviliškio miesto bendrajame plane nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos uždaviniai sprendžiami 20 metų laikotarpiui. Šiame plane apibrėžiami Radviliškio miesto nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos prioritetai, pateikiamos jo kultūrinės vertės saugojimo kryptys. Kultūros paveldo vertingųjų savybių apsauga laikoma neatskiriama Radviliškio miesto teritorijos darnios plėtros dalimi. Siekiama nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo skatinant jo naudojimą visuomenės reikmėms, kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integravimo, svarbiausių kultūros paveldo objektų pritaikymo pažintiniam kultūriniam turizmui, paramos kultūros paveldo objektų savininkams įgyvendinimo.

Kultūros paveldo apsaugos sprendiniai siejami su Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029), Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (Žin., 2002, Nr. 110-4852), Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039), Lietuvos nacionaline turizmo plėtros 2003-2006 m. programa, Šiaulių regiono plėtros planu 2003-2006 m., Radviliškio rajono plėtros strateginiu planu 2004-2010 m. bei atitinka Lietuvos teritorijos bendrojo plano, 2002 m., ir Šiaulių apskrities bendrojo (generalinio) plano, 2007 m., sprendinius.

Kultūros paveldo teritorijų apsaugos tikslai, nustatyti tarptautinėmis konvencijomis ir LR teisės aktais, detalizuojami specialiaisiais teritorijų planavimo bei kitais dokumentais¹:

- 1) išsaugoti nekilnojamojo kultūros paveldo vertybes;
- 2) nustatyti kultūros paveldo objektų tvarkybos prioritetus ir kryptis, veiksmingiausius saugant jų vertingąsias savybes;
- 3) integruoti teritorinę gamtos ir kultūros paveldo apsaugą;
- 4) plėtoti nekilnojamojo kultūros paveldo objektų naudojimą visuomenės reikmėms;
- 5) sudaryti sąlygas didžiausia kultūrine verte pasižyminčius objektus naudoti turizmui ir vietos bendruomenių reikmėms.

¹Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais aktais.

4.2. Esamos būklės pokyčiai, jei planas nebus įgyvendintas

Neįgyvendinus bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių stiprės Radviliškio miesto nekilnojamojo kultūros paveldo vertingųjų savybių, autentiškumo nykimas, vaidmens miesto erdvių kompozicijoje ir miesto bendruomenės gyvenime menkėjimas. Bus nepanaudojamos kultūrinio pažintinio turizmo galimybės dėl nepakankamo objektų parengtumo lankymui. Galima prognozuoti, kad sparčiausiai nyks kultūros vertybės statuso neturintys, tačiau kultūrine verte pasižymintys senieji Radviliškio pastatai.

Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių nebūtų sudarytos prielaidos įgyvendinti kitas kultūros paveldo apsaugos programas bei rengti specialiuosius su kultūrinės vertės išsaugojimu susietus teritorijų planus. Tuo pačiu menkėtų galimybės skirti pakankamai lėšų tinkamai kultūros paveldo objektų ir Radviliškio miesto istorinio centro tvarkybai.

4.3. Teritorijos, kurios gali būti ženkliai paveiktos

Įgyvendinus Radviliškio miesto bendrojo plano sprendinius ženkliai išaugtų galimybės atgaivinti ir pritaikyti lankymui bei viešajai paskirčiai:

- kultūros paveldo objektus ir šalia jų esančias viešąsias erdves miesto istoriniame centre;
- istorines memorialines vietas ir Radviliškio malūną, esančius atokiau miesto centrinės dalies.

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkybos ir naudojimo reikalavimai yra nustatomi paveldosauginiais specialiaisiais planais, o atskirais atvejais gali būti nustatyti apsaugos reglamentais, kurie sudaromi ir išduodami jų valdytojams per 20 darbo dienų nuo valdytojų raštiškų prašymų gavimo dienos Kultūros paveldo departamente (jo teritoriniame padalinyje) ar Savivaldybės paveldosaugos padalinyje (LR Kultūros ministro 2005 m. balandžio 19 d. įsakymas Nr. ĮV-154 Dėl nekilnojamojo kultūros paveldo objekto pavyzdinio apsaugos reglamento patvirtinimo).

Aplinkos apsaugos tikslai kultūros paveldo apsaugos srityje pateikti 4.1 lentelėje.

4.1 lentelė. Aplinkos apsaugos tikslai

Sektoriai	Siekiai rajono teritorijose, kurios gali būti reikšmingai paveiktos
Saugoti kultūros paveldą, stabdant jo nykimą, įgyvendinant istorinio kraštovaizdžio išsaugojimui svarbių teritorijų apsaugos programas.	Išsaugotos nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės; Išsaugoti vertingi istorinio kraštovaizdžio reliktai; Sudarytos sąlygos visuomenei pažinti ir naudotis nekilnojamojo kultūros paveldo objektais.

4.4. Su bendruoju planu susijusios nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos problemos

Svarbiausiomis su bendruoju planu susijusiomis ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą įtakosiančiomis problemomis laikoma:

1. Nepakankamas kultūros paveldo objektų tvarkybos finansavimas. Neskiriant žymiai daugiau lėšų Radviliškio miesto kultūros paveldo objektų saugojimo darbams, pasireikš jų istorinės kultūrinės, kraštovaizdinės ir rekreacinės vertės nykimo tendencijos.

2. Dabartinė Lietuvos nekilnojamojo kultūros paveldo įstatyminė bazė, neatitinkanti realių nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos uždavinių ir galimybių. Objekto įtraukimas į Registrą laikomas tik pirminiu jo apsaugos etapu, nesudarius saugojimo sutarties su objekto valdytoju, neskiriant lėšų tvarkymui ir priežiūrai objektas gali būti sunaikintas (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymas, Žin., 2004, Nr. 153-5571).

3. Iki šiol nesukurtas veiksmingas teisinis ir finansinis mechanizmas, įgalinantis saugomų objektų savininkams kompensuoti išlaidas restauravimo darbams ir tinkamai objektų priežiūrai, jei šie objektai yra prieinami lankymui.

4. Nepakankamai skatinamas Radviliškio miesto bendruomenės dalyvavimas jo kultūriniam tapatumui svarbaus architektūros ir istorinio memorialinio paveldo apsaugoje.

4.5. Tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslai

Pagrindiniai tikslai, kurie yra nustatyti kultūros vertybių apsaugai miesto teritorijos bendrojo plano lygmenyje:

1. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (Žin., 1997, Nr. 19-411):

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas (5a str.);
 - vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui (5c str.);
 - imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui (5d str.).
2. Tikslai, numatyti Lietuvos Respublikos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (Žin., 2002, Nr. 104-4621):
- įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą (5a str.);
 - integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikio kraštovaizdžiui (5d str.);
 - nustatytus kraštovaizdžius įvertinti atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę (6Cb str.).

Rengiant Radviliškio miesto bendrąjį planą į aukščiau nurodytus programinių dokumentų tikslus atsižvelgta:

- apibūdinant kultūros paveldo objektų vertingąsias savybes;
- nustatant kultūros vertybių tvarkybos;
- siūlant kultūros vertybių išsaugojimo kryptis ir prioritetus.

4.6. Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai

Radviliškio miesto bendrojo plano sprendiniai (bendrojo plano sudėtine dalimi esantys paveldosauginiai specialieji planai), susiję su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga, lems ilgalaikes teigiamas pasekmes:

Teritorijos vystymo darnai:

- bus atgaivinti ir pritaikyti lankymui reikšmingiausi Radviliškio miesto kultūros paveldo objektus;
- labiau integruosis kultūros ir gamtos paveldo apsauga;
- stiprinti Radviliškio miesto architektūrinį savitumą.

Ekonominei aplinkai:

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- bus skatinama kultūrinio pažintinio turizmo plėtra;
- plėtosis architektūros paveldo objektų pritaikymas miesto bendruomenės reikmėms;
- bus skatinamas su architektūros paveldo objektų restauravimu ir kitų su tradicine statyba susietų amatų ir verslų atgaivinimas.

Socialinei aplinkai:

- didės kultūros paveldo objektų vaidmuo miesto funkcinėje struktūroje;
- stiprės bendruomenės kultūrinio tapatumo ir pasididžiavimo savo miestu nuostatos.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui:

- stiprės istorinio miestovaizdžio savitumo raiška;
- stiprinant teritorinę Radviliškio malūno, miesto istorinių kapinių apsaugą bus prisidedama prie miesto žaliųjų teritorijų saugojimo.

4.7. Priemonės reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių aplinkai, reikalinga:

1. Rengiant teritorijų apsaugos specialiuosius ir saugomų objektų bei vietovių detaliuosius planus vadovautis bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendiniais (bendrojo plano sudėtine dalimi esančiais paveldosauginiais specialiojo planavimo dokumentais arba parengtais paveldosauginiais specialiaisiais planais).
2. Konkrečioms Radviliškio istorinio centro išsaugojimo priemonėms nustatyti rekomenduojama parengti jo kultūros vertybių apsaugos specialųjį planą.
3. Kultūrinės vertės požymiais pasižyminčių, tačiau apsaugos statuso neturinčių objektų tvarkymo projektus rengti siekiant šių požymių išsaugojimo ir stiprinimo.
4. Skatinti saugomų kultūros paveldo objektų savininkus sudaryti apsaugos sutartis konkrečioms kultūrinės vertės išsaugojimo priemonėms nustatyti.

4.8. Pasirinktų alternatyvų aprašymas

Pasirinkta decentralizuotos koncentracijos plėtra įgalina sutelkti apsaugos resursus ir pastangas svarbiausiose kultūrine verte pasižyminčiose teritorijose. Pasirinkus dispersišką plėtros sklaidą teritorijoje stiprėtų kultūros paveldo nykimo tendencijos.

4.9. Vertinimo problemos

Bendrojo plano sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliktas Nekilnojamojo kultūros paveldo registro duomenimis, nacionaliniais ir Lietuvos ratifikuotais kultūros paveldo apsaugos teisės aktais, Lietuvos teritorijos bendruoju planu, kultūros paveldo objektų bei vietovių tyrimais. Vertinimo sunkumai – nepilni ir nepakankamai atnaujinti kultūros paveldo objektų apskaitos duomenys.

Tik iš dalies įtraukiant vietos gyventojus į kultūros paveldo apsaugos apskaitą ir tvarkymo planavimą bei nesant šios srities apklausų (sociologinių tyrimų) duomenų nustatant teritorijų ir atskirų objektų, neįtrauktų į Kultūros vertybių registrą, vertę gali būti nepakankamai atsižvelgta į šių objektų savininkų ir naudotojų nuomonę bei siekius saugoti vietai būdingas aplinkos formavimo tradicijas.

4.10. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas

Bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą) turėtų būti vykdoma pagal periodiškumo ir detalumo reikalavimus, nustatomus pagal paveldo objektų tipologiją, jų fizinę būklę, teisinę priklausomybę. Stebėsenos rezultatai: stebėjimo ir fiksavimo duomenys, vertingąsias savybes naikinančių ar žalojančių poveikių vertinimas, apibendrinimas ir prognozavimas, turėtų būti teikiami už kultūros paveldo vertybių apsaugą ir teritorijų planavimą atsakingoms institucijoms.

4.11. Santrauka

Radviliškio miesto teritorijos bendrajame plane nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos planavimas sprendžiamas atsižvelgiant į svarbiausius kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančius strateginius ir teritorijų planavimo dokumentus. Neįgyvendinus bendrojo plano kultūros paveldo apsaugos sprendinių stiprėtų nekilnojamųjų kultūros vertybių nykimas ir jų vaidmens miesto erdvių ir paskirčių struktūrose menkėjimas. Būtų sukurta mažiau galimybių atgaivinti kultūros paveldo objektus ir pritaikyti juos visuomeninei paskirčiai.

Konkrečios kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose saugojimo priemonės nustatomos ir planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais aktais.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Veiksmingai kultūros vertybių apsaugai būtina sukurti ir įgyvendinti teisinį ir finansinį mechanizmą, įgalinantį saugomų ir lankymui pritaikytų objektų savininkams kompensuoti išlaidas restauravimo darbams ir tinkamai objektų priežiūrai.

Galimos reikšmingos pasekmės aplinkai: kultūros ir gamtos paveldo apsaugos integravimo krypties įtvirtinimas, kultūros paveldo objektų išsaugojimo ir pritaikymo turizmui ir visuomeninei paskirčiai prielaidų sudarymas, Radviliškio miesto architektūrinio savitumo bei estetinio ir rekreacinio potencialo stiprinimas.

5. SUSISIEKIMO SISTEMA

5.1. Plano tikslai ir turinys

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano susisiekimo sistemos pagrindinis tikslas darnios miesto susisiekimo sistemos plėtros vystymas, atsižvelgiant į tranzitinių srautų mažinimą mieste (aplinkkelio tiesimas), gatvių parametru gerinimą ir plėtrą, eismo reguliavimo tobulinimą, eismo saugumo didinimą. Tam tikslui įgyvendinti Radviliškyje reikia išspręsti šiuos uždavinius:

- 1) spartinti miesto ir rajono ekonominę ir socialinę vystymą;
- 2) vystyti ir vykdyti miesto teritorijos subalansuotą urbanistinę plėtrą;
- 3) parengti miesto teritorijos susisiekimo sistemos infrastruktūros tvarkymo ir plėtros nuostatas;
- 4) įvertinti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatytus susisiekimo sistemos infrastruktūros vystymo ir pertvarkymo prioritetus;
- 5) suteikti atliekamų kelionių patogumą ir komfortą miesto gyventojams;
- 6) didinti eismo saugą gatvėse ir keliuose;
- 7) mažinti aplinkos taršą ir triukšmą mieste;
- 8) rezervuoti miesto teritorijas susisiekimo sistemos infrastruktūrai plėtoti.

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano aiškinamasis raštas susideda iš esamosios būklės analizės ataskaitos, koncepcijos ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV) ataskaitos, pagal koncepciją parengti sprendiniai ir sprendinių poveikio vertinimas.

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano SPAV ataskaita parengta remiantis SPAV apimties nustatymo dokumentu.

5.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planavimo dokumentais

Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos dalies sprendiniai suderinti su teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (2002 m.);
- Nacionalinė darnaus vystymosi strategija (2003 m.);
- Šiaulių apskrities bendruoju planu (2007 m.);
- Šiaulių regiono plėtros 2007-2013 metų planu;
- Radviliškio rajono plėtros strateginiu planu 2004-2010 m.;
- 2002-2015 metų Lietuvos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa 2005-2015 metams;

- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (2002 m.).

5.3. Esamos būklės analizė

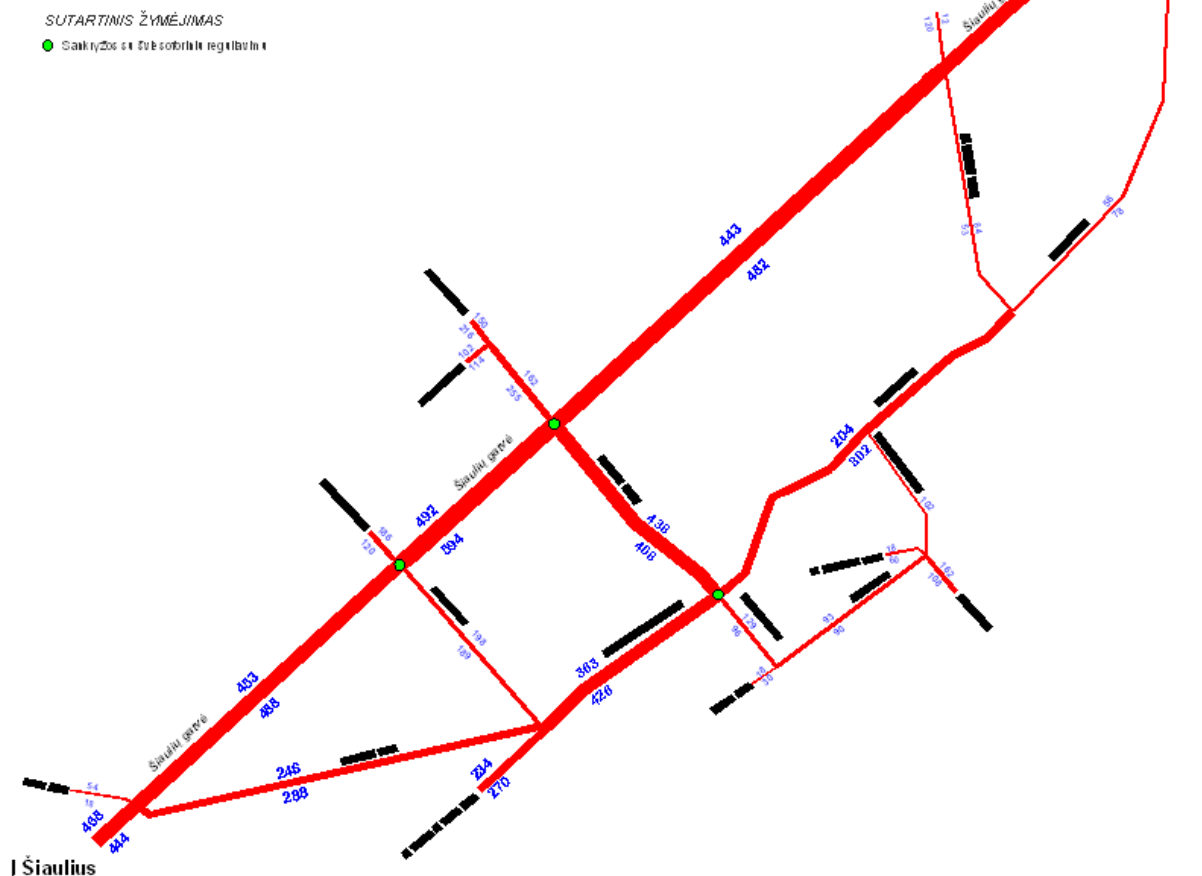
Radviliškio miesto išsami susisiekimo sistemos esamos būklės analizė pateikta rengiamame Bendrojo plano aiškinamajame rašte. Čia pateikiama esamosios būklės analizės santrauka.

Per Radviliškio miestą eina magistralinis kelias A 9 Panevėžys-Šiauliai, krašto kelias Nr. 212 Radviliškis – Pakruojis. Netoli miesto ribos praeina kitas krašto kelias Nr. 148 Radviliškis – Tytuvėnai – Raseiniai. Radviliškio miesto gatvių tinklas yra visiškai susiformavęs ir jo pagrindinė dalis išsidėsčiusi tarp magistralinio kelio A 9 ir geležinkelio. Pastaraisiais metais miestas plečiasi teritorijoje, esančioje dešinėje nuo magistralinio kelio važiuojant nuo Panevėžio Šiaulių miesto kryptimi. Miesto gatvių karkasą sudaro Šiaulių, Gedimino, Dariaus ir Girėno, Maironio, Vytauto gatvės. Mieste yra 219 sankryžų, iš jų 178 yra trišalės ir 41 – keturšalė. Radviliškio miesto gatvėse yra įrengti 57 šviesoforai: Gedimino gatvėje – 28, A. Povyliaus ir Vytauto gatvėse – po 8, Žaliojoje gatvėje – 7 ir S. Dariaus ir S. Girėno gatvėje – 6. Viso kelio ženklų mieste – 520.

Radviliškio mieste 2007 metais gyventojus aptarnavo vienas viešojo transporto maršrutas: Kutiškiai – Vaižganto g. – Linkaičiai, kuriame kursuoja vienas autobusas. Iš Radviliškio miesto kasdien kursuoja autobusai – 15 priemiestinių ir 3 tarp miestiniais maršrutais. Radviliškio mieste 2007 metais yra 7 degalinės.

Atlikti transporto srautų tyrimai vienuolikoje Radviliškio miesto sankryžų parodė, kad didžiausi transporto srautai važiuoja Šiaulių g. (magistralinio kelio A 9 atkarpa, praeinančia per Radviliškį) – 1086 aut./h abiem kryptimis rytinio piko metu. Mieste labiausiai apkrautos yra Gedimino g. – 846 aut./h abiem kryptimis ryte, Dariaus ir Girėno g. – 789 aut./h abiem kryptimis ryte, Vaižganto g. – 534 aut./h abiem kryptimis ryte, Maironio g. – 504 aut./h abiem kryptimis ryte, Vytauto g. – 387 aut./h abiem kryptimis ryte. Kitose Radviliškio miesto gatvėse eismo intensyvumas siekia 150 – 200 aut./h (5.1 pav.).

Radviliškio miesto eismo intensyvumo tyrimai

Rytinis pikas, 2007 gegužės 31 diena

5.1 pav. Radviliškio miesto eismo intensyvumo kartograma rytinio piko metu

Radviliškio gyventojai prieš dvidešimt metų savo kelionėms naudojami tik viešoju transportu, tai dabar vidutiniškai kiekviena šeima turi nuosavą transporto priemonę. Per šešis metus automobilizacijos lygis Radviliškyje išaugo nuo 279 automobilių 1000 gyventojų (2000 m.) iki 354 automobilių 1000 gyventojų (2005 m.).

Radviliškio mieste ir rajone esantis didelis transporto priemonių skaičius (21600 transporto priemonių) leidžia atlikti reikalingus keleivių ir krovinių vežimus, miesto gyventojai tapo mobilūs ir nepriklausomi nuo esamos viešojo transporto sistemos lygio.

Spartus automobilizacijos lygio augimas Radviliškyje, sudėtingos eismo sąlygos, per miestą praeinantis magistralinis kelias A9, atsiliekanti gatvių ir kelių tinklo plėtra kasmet didina eismo įvykių skaičių. 2006 metais Radviliškio mieste ir rajone užregistruota: 85 eismo įvykiai, kurių metu 23 žmonės žuvo ir 98 sužeista, atitinkami avaringumo rodikliai 2005 metais: 84 eismo įvykiai, 13 žmonių ir 113 sužeista. Vien tik Radviliškio mieste 2005 metais užregistruoti 24 eismo įvykiai, 2006 – 17, per 2007 m. penkis mėnesius – 10. 2006-2007 metais žuvusiųjų miesto gatvėse nebuvo. Eismo įvykių metu sužeistųjų žmonių skaičius ir neišskaitiniai eismo įvykiai turi tendenciją mažėti. Radviliškio mieste dominuoja 7 gatvės, kuriose daugiausia vyksta

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

eismo įvykių. Tai Gedimino, Šiaulių, S. Dariaus ir S. Girėno, Maironio, A. Povyliaus, Radvilų, Vaižganto gatvės.

Susisiekimo sistema miesto teritorijoje nėra pakankamai subalansuota ir vyrauja kelionės privačiais individualiaisiais lengvaisiais automobiliais. Dėl to trūksta automobilių stovėjimų vietų, yra nepakankamas eismo saugumas, transportas daro neigiamą poveikį aplinkai. Radviliškio mieste yra 51 automobilių stovėjimo aikštelė, bendras jų plotas yra 12298,50 m².

Radviliškis nepakankamai išnaudoja įvairių transporto rūšių (automobilių kelių, geležinkelio, dviračių) teikiamas specifines sąlygas tarptautinio turizmo ir verslo plėtrai.

Esamas gatvių tinklo tankis tenkina miesto poreikius, tačiau svarbiausių gatvių techniniai parametrai, dangų stovis, bendra urbanistinė struktūra ir jungtys yra nepakankamos. Esamų gatvių ir sankryžų apkrovimo lygis kol kas neviršija jų laidumo galimybių, tačiau tikslinga būtų įrengti papildomas eismo juostas prieš pagrindines sankryžas, kuriose jau pradeda formotis automobilių eilės. Šiuolaikinių esamos susisiekimo infrastruktūros reikalavimų neatitinka ir stovėjimo aikštelės. Esama pėsčiųjų ir transporto eismo organizacija ne visur atitinka būtinai miesto susisiekimo išvystymo infrastruktūrai. Teigiamai vertintinas miesto aplinkkelio planavimas, kuris eliminuotų miesto teritorijos tranzitinius sunkiojo transporto srautus.

Esamas miesto viešojo transporto (autobusų) maršrutinis tinklas ir aptarnavimo lygis nepakankamas: dideli eismo intervalai, nepriimtinas gyventojams autobusų techninis stovis, reisų trūkumas savaitgaliais ir vakarais, nepakankama informacija. Tai diskredituoja socialines paslaugas teikiantį viešąjį transportą, kuris yra vienas iš svarbiausių svertų subalansuotai susisiekimo sistemai.

Radviliškio miesto susisiekimo sistema, nežiūrint anksčiau minėtų išvadų, lyginant su kitais analogiškais Lietuvos miestais yra vertinta teigiamai, daugelis spręstinių problemų yra susiję su pakankamu susisiekimo infrastruktūros objektų finansavimu.

Jeigu nebus įgyvendinti Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos koncepcijos sprendiniai, galimos tokios pasekmės:

- 1) Radviliškio miesto susisiekimo sistema nebepatenkins didėjančių miesto gyventojų ir tranzitinių transporto srautų poreikio ir didins neigiamą poveikį miesto aplinkai;
- 2) mieste augs eismo įvykių skaičius, kurių metu ypač nukentės pėstieji ir dviratininkai;
- 3) mieste truks automobilių stovėjimo aikštelių, pagrindinės gatvės ir sankryžos nesugebės praleisti vis didėjančių transporto srautų, susidarys automobilių prastovos, bus teršiama aplinka;

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 4) Radviliškio miesto susisiekimo sistemos esamo potencialo nebus sugebama išnaudoti.

5.4. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos

Radviliškio miesto nauji susisiekimo sistemos sprendiniai nepaveiks esamų Natura 2000 teritorijų. Galimas tik trumpalaikis nereikšmingas planuojamo tiesti naujo aplinkkelio poveikis statybos metu miesto gamtiniam karkasui, želdynams.

5.5. Susisiekimo sistemos plėtros aplinkosaugos problemos ir tikslai

Svarbiausios galimos aplinkosaugos problemos, susijusios su Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistema yra:

- transporto priemonių tarša kenksmingomis aplinkai ir gyventojams medžiagomis;
- transportinio triukšmo mažinimas miesto gatvėse.

Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendiniais siekiama įgyvendinti tokius pagrindinius aplinkosaugos tikslus:

- 1) mažinti transporto priemonių oro taršą kenksmingomis aplinkai ir gyventojams medžiagomis;
- 2) užtikrinti, kad transportinis triukšmas miesto gatvėse neviršytų leistinų higienos normų.

5.6. Galimos reikšmingos pasekmės

SPAV metu vertinamos susisiekimo sistemos plėtros sprendinių galimos pasekmės. Čia yra vertinami miesto aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos bendrojo plano susisiekimo sistemos plėtros sprendiniai:

- 1) miesto ekonominė aplinka (savivaldybės biudžetas, investicijų ir verslo sąlygos, ūkio raidos procesai ir pan.);
- 2) miesto socialinė aplinka (įvairūs socialiniai procesai);
- 3) miesto gamtinė aplinka ir kraštovaizdis (oro, vandens kokybė, ekosistemos, gyvūnų ir augalų rūšys, gamtinės buveinės).

Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendiniai yra susiję aplinkosaugos problemomis, tokiais kaip aplinkos tarša transporto priemonių išmetamosiomis

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

dujomis, transportiniu triukšmu, miesto aplinkos tarša naftos produktais. Šių problemų sprendimas yra vienas iš svarbiausių Bendrojo plano tikslų.

SPAV metu vertinamos susisiekimo sistemos infrastruktūros plėtros sprendinių galimos pasekmės Radviliškio miesto ekonominės aplinkos, socialinės aplinkos, gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio aspektais.

5.6.1. Ekonominė aplinka

Sprendinių įgyvendinimui, tokių kaip Radviliškio aplinkkelio įrengimas, prireiks didelių investicijų, dalis iš kurių turės būti dengiamos iš Savivaldybės biudžeto. Tačiau yra galimybė didelę dalį reikalingų lėšų gauti iš ES Struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos šaltiniais. Susisiekimo sistemos plėtra mieste sukurs palankesnę investicinę aplinką, sudarys prielaidas verslo ir pramonės plėtrai. Ypač ūkio raidai didelės įtakos turi gerai išvystytas gatvių ir kelių tinklas.

Susisiekimo sistema yra pagrindas, kuris leidžia teikti kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams, pramonės įmonėms, verslo subjektams ir tokiu būdu skatina ekonominę bei socialinę miesto plėtrą.

5.6.2. Socialinė aplinka

Tolydi susisiekimo sistemos plėtra lems gerėjančią gyventojų gyvenimo kokybę, viešosios paslaugos bus prieinamos didesnei miesto gyventojų daliai. Viešojo transporto vystymas mieste suteiks visiems gyventojams geras susisiekimo sąlygas, nepriklausomas nuo amžiaus ir socialinės grupės.

5.6.3. Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis

Susisiekimo sistemos vystymas turės ilgalaikį teigiamą poveikį miesto gamtiniai aplinkai ir kraštovaizdžiui, kadangi mažės triukšmas, išmetamųjų dujų kiekis. Visa tai leis išsaugoti gražią ir sveiką aplinką. Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui Radviliškio miesto gatvių ir sankryžų rekonstrukcijos metu, aplinkkelio statybos metu, nes galimi vienkartiniai padidintos taršos patekimo į aplinką atvejai atliekant statybos darbus, laikinai gali būti pažeistas kraštovaizdis.

Pagal bendrojo plano sprendinius optimaliai sutvarkyta susisiekimo sistema mieste užtikrins mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Numatomas teigiamas poveikis gamtinės aplinkos kokybei yra ilgalaikis.

Radviliškio mieste galimas nereikšmingas neigiamas poveikis aplinkai susisiekimo infrastruktūros objektų statybos metu, atliekant žemės kasimo, asfaltavimo ir kitus darbus.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Apibendrintas susisiekimo sistemos koncepcijos sprendinių poveikio vertinimas aplinkai pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“.

5.7. Priemonės reikšmingoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ir kompensuoti

Įvertinus Radviliškio miesto bendrojo plano sprendinių reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems aplinkos komponentams, galima teigti, kad siūlomi susisiekimo sistemos sprendiniai yra nereikšmingi aplinkosauginiu požiūriu ir jų įgyvendinimas lems daugiau teigiamų nei neigiamų pasekmių miesto aplinkai.

Bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo pasekmes sumažinti arba jų išvengti galima taikant naujus gatvių statybos būdus ir technologijas, griežtai laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų su aplinkosauga susijusių reikalavimų ir procesų.

5.8. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos

Radviliškio miesto teritorijoje svarstytos dvi susisiekimo sistemos plėtros alternatyvos:

- 1) subalansuotos miesto plėtros šiaurės rytų kryptimi susisiekimo sistemos alternatyva;
- 2) intensyvios miesto plėtros pietvakarių kryptimi alternatyva.

Subalansuotos miesto plėtros šiaurės rytų kryptimi susisiekimo sistemos alternatyva remtųsi dabartine urbanistine miesto planine struktūra. Subalansuotos miesto plėtros šiaurės rytų kryptimi susisiekimo sistemos alternatyvos svarbiausi požymiai:

- miesto gatvių tinklo plėtra paremta praktiniu funkcionalumo tarp atskirų miesto rajonų gerinimu ir kompozicinės miesto struktūros tobulinimu;
- sprendžiamos transporto, užterštumo bei triukšmo problemos, nukreipiant tranzitinį transporto srautą planuojamu aplinkkeliu;
- siūloma išnaudoti Šiaulių – Panevėžio metropolijų įtaka tranzitinio ir geležinkelių transporto atžvilgiu (Šiaulių oro uostas, industrinis parkas ir kt.);
- Radviliškio kaip geležinkelių mazgo Lietuvos ir Europos atžvilgiu (europinės vėžės perspektyva) plėtra mažintų automobilių naudojimą, tuo pačiu gatvių apkrovimą, taršą, avaringumą ir pan.

Intensyvios miesto plėtros pietvakarių kryptimi susisiekimo sistemos alternatyva numato įsisavinti intensyviai naudojamą urbanizuotą teritoriją pietvakarinėje dalyje, plėtojant Radviliškio miestą už geležinkelio. Šios alternatyvos neigiamas aspektas – esamos geležinkelio

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

trasos įsiterpimas tarp miesto ir alternatyvios plėtos teritorijų, nesant galimybių formuoti papildomas funkcines jungtis per geležinkelį.

Plečiantis Radviliškio miesto teritorijai ateityje neišvengimai bus reikalingi nauji miesto autobusų ar maršrutinių taksi maršrutai, kurie sujungtų atskirus miesto urbanistinius derinius ir sudarytų konkurenciją lengviesiems automobiliams. Maršrutai turėtų eiti per miesto centrinę dalį, autobusų stotį, ligoninę ir polikliniką, aptarnauti ir priemiestines gyvenvietes.

Transporto eismo intensyvumo perspektyviniai pokyčiai Radviliškio mieste nustatyti lyginimo metodu, pagal atliktus transporto srautų stebėjimus pagrindinėse miesto sankryžose ir numatoma perspektyvinį 3-4 procentų metinį procentinį augimą. Palyginimas atliktas transporto srautais privestais prie lengvųjų automobilių (5.1 lentelė).

5.1 lentelė. Perspektyviniai transporto srautai Radviliškio miesto gatvėse

Eil. Nr.	Gatvės pavadinimas	2007 metai	2015 metai	2020 metai
1	Šiaulių – Maironio g.	990	1980	2970
2	Šiaulių – Mažvydo g.	1025	2050	3075
3	Šiaulių – Gedimino g.	1800	3600	5400
4	Gedimino – Jaunystės g.	504	1008	1512
5	Šiaulių – A. Povyčiaus – Vytauto g.	1302	2604	3906
6	Šiaulių – Vaižganto – Žironų g.	1044	2088	3132

5.9. Vertinimo problemos

Atliekant Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos SPAV, buvo naudotasi šio dokumento esamosios būklės analize bei koncepcija. SPAV vertinimas atliktas panaudojant transporto statistinę medžiagą, natūrinius tyrimus Radviliškyje, eismo įvykių duomenis, automobilizacijos lygio dinamiką. Mažai yra statistinių duomenų apie miesto susisiekimo sistemą, o ataskaitose statistiniai duomenys apie Radviliškio miestą ir rajoną pateikiami bendri, surinktos informacijos atnaujinimas yra neoperatyvus. Tačiau šios problemos neturi ženklios įtakos atlikto Radviliškio miesto susisiekimo sistemos poveikio aplinkai vertinimo kokybei ir rezultatams.

5.10. Numatomos monitoringo priemonės

Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendinių poveikio aplinkai monitoringas turi būti vykdomas pagal LR aplinkos monitoringo įstatyme ir atitinkamuose poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Atliekant susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo monitoringą, turi būti skatinamas duomenų apie besikeičiančią transporto būklę, gatvių apkrovimą rinkimas ir kaupimas, nes tai ateityje padėtų lengviau gauti reikiamus duomenis, kurie buvo reikalingi rengiant Radviliškio miesto bendrąjį planą.

5.11. Santrauka

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano susisiekimo sistemos pagrindiniai tikslai yra plėtoti ir tobulinti miesto gatvių tinklą, viešąjį transportą, vystyti biotransportą. Gatvėse numatyti priemonės gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti, suformuoti principines nuostatas gyventojų apsaugai nuo transporto teršalų ir triukšmo. Aktualu yra rezervuoti miesto teritorijas, transporto infrastruktūrai plėtoti, derinti valstybės, apskrities ir jos savivaldybių interesus susisiekimo sistemos plėtrai. Panaudoti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano ir Šiaulių apskrities bendrojo plano sprendinius Radviliškio miesto teritorijos bendrajame plane.

Radviliškio miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendiniai yra suderinti su aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais. Planavimo objektas yra Radviliškio miesto teritorijos susisiekimo sistemos plėtra.

Įgyvendinant Radviliškio miesto bendrajame plane numatytas susisiekimo sistemos nuostatas bus užtikrinta transporto infrastruktūros plėtra. Ši alternatyva garantuotų sėkmingą miesto transporto infrastruktūros vystymą palaipsniui, nustatytų prioritetų tvarka, įgyvendinant bendrojo plano sprendinius. Radviliškio gatvių tinklo plėtra, numatyta atsižvelgiant į miesto teritorijos esamą ir planuojamą urbanistinę struktūrą. Sprendiniai parinkti atsižvelgiant į sąlygojančius techniniu ir ekonominiu požiūriu efektyviausius, sukeliančius mažiausius neigiamus poveikius gamtinei aplinkai. Susisiekimo sistemos plėtra vyktų, jeigu bendrasis ir planas nebūtų įgyvendinamas, tačiau tuomet procesas vyktų neatsižvelgiant į numatytus prioritetus.

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendinių poveikio aplinkai monitoringas turi būti vykdomas pagal LR aplinkos aktuose nustatytus reikalavimus.

6. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

6.1. Plano tikslai ir turinys

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies pagrindiniai tikslai yra:

- 1) plėtoti ir tobulinti susiklosčiusią Radviliškio miesto erdvinę struktūrą, formuoti ir vystyti urbanistinės sistemos aprūpinimą inžinerine infrastruktūra;
- 2) derinant valstybės, apskrities ir jos savivaldybių interesus, parengti savivaldybės teritorijos inžinerinės infrastruktūros tvarkymo bei darnaus vystymo nuostatas;
- 3) atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (Žin., 2002, Nr.110-4852) iškeltus inžinerinės infrastruktūros vystymo ir pertvarkymo prioritetus, detalizuoti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinius Radviliškio miesto teritorijoje;
- 4) numatyti priemones gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti;
- 5) suformuoti principines nuostatas teritorijų apsaugai nuo pavojingų gamtinių ir technogeninių procesų;
- 6) numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos išsaugojimą;
- 7) rezervuoti teritorijas techninei infrastruktūrai plėtoti.

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano dokumentas susideda iš esamosios būklės analizės ataskaitos, koncepcijos ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau SPAV) ataskaitos, vėliau koncepcija detalizuojama sprendiniais, atliekamas sprendinių poveikio vertinimas.

Siekiant tobulinti bendrojo plano sprendimus ankstyvojoje planavimo stadijoje, galimas reikšmingas poveikis aplinkai įvertinamas SPAV metu. Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano SPAV ataskaita parengta remiantis SPAV apimties nustatymo dokumentu.

6.2. Bendrojo plano sąsaja su kitais planavimo dokumentais

Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimai suderinti su šiais aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendruoju planu (Žin., 2002, Nr.110-4852);
- Šiaulių apskrities bendruoju planu (šiuo metu rengiamas);
- Šiaulių regiono plėtros planu 2004-2006 metams;

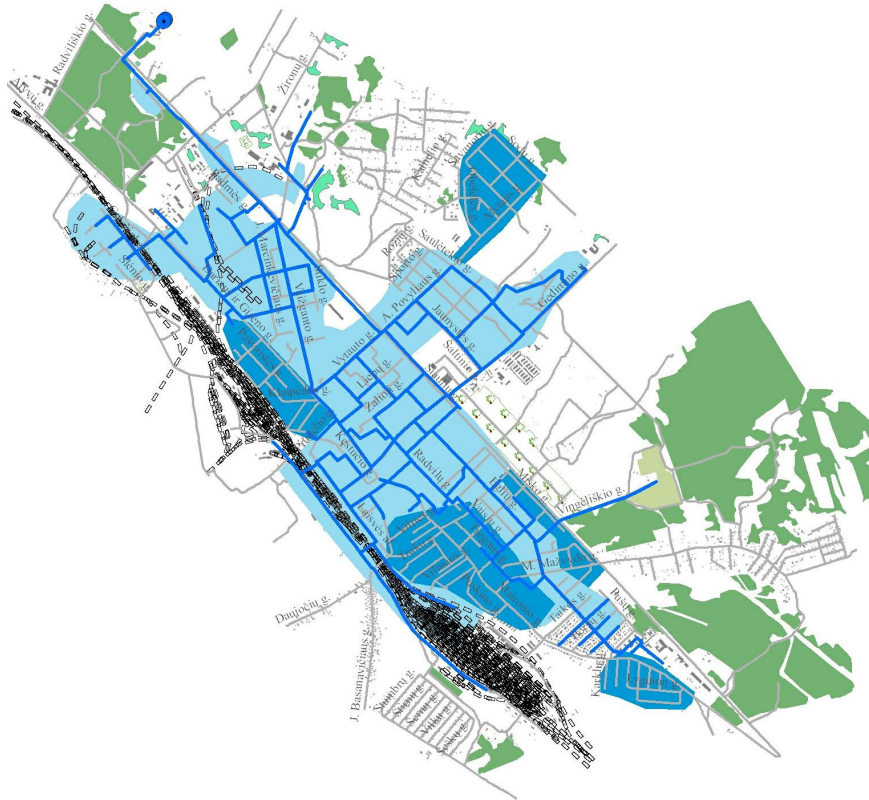
Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029);
- Valstybine aplinkos apsaugos strategija (Žin., 1996, Nr. 103-2347);
- Nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029);
- Nacionaline energetikos strategija (Žin., 2007, Nr. 11-430);
- Vandentvarkos ūkio (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo) plėtros strategija (Žin., 2005, Nr. 8-245);
- Valstybiniu strateginiu atliekų tvarkymo planu (Žin., 2002, Nr. 40-1499);
- Lietuvos Respublikos sveikatos programa (Žin., 1998, Nr. 6-1842);
- Lietuvos nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros strategija (Žin., 2001, Nr. 66-2148).

6.3. Esamos būklės analizė

Detali Radviliškio miesto teritorijos aprūpinimo inžinerine infrastruktūra esamos būklės analizė pateikta Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano aiškinamajame rašte. Šiame dokumente pateikiamos esamosios būklės analizės santrauka.

Radviliškio mieste prie centralizuoto vandentiekio prisijungę 72 % gyventojų, prie centralizuotos nuotekų surinkimo sistemos – 70 %. Radviliškio miesto vandenvietėje eksploatuojamų trijų gręžinių pajėgumas išnaudojamas 34 %. Radviliškio miesto gyventojams tiekiamo vandens kokybė ne visada atitinka higienos normose keliamus reikalavimus, aptinkamas bendrosios geležies koncentracijos viršijimas patiektame vandenyje. Nepakankamą vandens kokybę įtakoja vandens gerinimo įrenginių efektyvumo trūkumas ir vandentiekio tinklų nusidėvėjimas. Nuotekų valymo įrenginių efektyvumas pakankamas, nuotekos išvalomos iki reikiamų reikalavimų. Radviliškio miesto aprūpinimas geriamojo vandens centralizuoto tiekimo infrastruktūra pateiktas 6.1 pav., o teritorijos aprūpinimas buitinių nuotekų centralizuoto surinkimo infrastruktūra pateiktas 6.2 pav. Pateiktose schemose matyti, kad šiuo metu vandentvarkos centralizuotos sistemos apima beveik pusę Radviliškio miesto teritorijos, įgyvendinant Nemuno vidurupio baseino investicinio projektą, šios sistemos iki 2012 m. bus išplėtos dar maždaug 15 % miesto teritorijos. Vandenvietės ir nuotekų valymo įrenginių esamas našumas yra pakankamas vertinant poreikių perspektyvą iki 2015 m.



6.1 pav. Radviliškio miesto aprūpinimas geriamojo vandens centralizuoto tiekimo infrastruktūra



6.2 pav. Radviliškio miesto aprūpinimas buitinių nuotekų centralizuoto surinkimo infrastruktūra

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Radviliškio mieste trūksta gaisrų gesinimui skirtų inžinerinių įrenginių.

Nuo Radviliškio miesto teritorijos lietaus nuotekos surenkamos neefektyviai, kai kurios teritorijos liūčių metu užtvindomos ir vėliau pašalinamos per keturis lietaus nuotekų išleistuvus. Veikia tik vieni lietaus nuotekų valymo įrenginiai, įrengti šiaurės vakarų pusėje nuo Radviliškio miesto centro.

Įvertinus Radviliškio miesto atliekų tvarkymo esamą padėtį, galima teigti, kad pagrindinės problemos šioje srityje yra per mažas atliekų tvarkymo paslaugą gaunančių gyventojų procentas, netiksli atliekų apskaita, vis dar neveikiantis atskiras antrinių žaliavų surinkimas.

Apie 70 % Radviliškio miesto vartotojų aprūpinami šiluma centralizuotai. Centralizuoto šilumos tiekimo sistema išplėta visoje pakankamu intensyvumu užstatytoje miesto teritorijoje. Radviliškio miesto katilinės galia yra pakankama, kad patenkintų esamą centralizuotai tiekiamos šilumos poreikį, tačiau CŠT sistemos plėtra lems naujų šilumos gamybos galių poreikį. Dėl šakotinės struktūros ir tik vieno šilumos šaltinio, Radviliškio miesto centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemos patikimumui reikalingas papildomas dėmesys.

Esama gamtinių dujų tiekimo infrastruktūra užtikrina pakankamą pralaidumą esamų poreikių tenkinimui ir sudaro galimybes tolimesnei plėtrai. Gamtinių dujų tinklo tankinimas tikslingas pirmiausia miesto teritorijose, kuriose numatytas necentralizuotas šilumos aprūpinimo būdas kurui naudojant gamtines dujas.

Elektros tiekimo sistema Radviliškio miesto teritorijoje yra išplėta pakankamai. Esamų elektros įrenginių pajėgumų užteks daugiau kaip 10 metų. Miesto elektros energijos skirstymo sistema leidžia miesto plėtrą visomis kryptimis, nepatiriant didelių investicijų, tačiau labiausiai yra išvystyta miesto vakarinė dalis, kurioje sukonzentruota didžiausia dalis skirstomųjų elektros tinklų.

Elektroninių ryšių infrastruktūra Radviliškio mieste atitinka vidutinį šalies lygį. Fiksuotojo telefoninio ryšio ir kabelinės televizijos transliavimo infrastruktūra Radviliškio mieste yra išvystyta pakankamai. Radviliškio miestas yra prijungtas prie plačiąjuosčių duomenų perdavimo tinklų – miesto centrinė automatinė telefonų stotis yra sujungta su keliomis optinio kabelio skaidulomis. Radijo ryšio paslaugos šiuo metu yra prieinamos visoje Radviliškio miesto teritorijoje. Yra užtikrinamos GSM, GPRS, EDGE ir WiMax technologijomis paremtos radijo ryšio paslaugos. GPRS, EDGE ir WiMax technologijų pagalba galima prisijungti ir prie interneto tinklo. Radviliškio mieste veikia 10 viešųjų interneto prieigos taškų, dauguma jų įrengti mokyklose.

6.4. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristika

Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai nepaveiks Natura 2000 teritorijų. Galimas trumpalaikis ir nereikšmingas planuojamų naujų inžinerinių objektų poveikis miesto gamtiniam karkasui, želdynams. Miesto želdynų sistema išsamiai aprašyta bendrojo plano gamtinės aplinkos dalyje.

6.5. Su inžinerinės infrastruktūros koncepcija susijusios aplinkosaugos problemos ir tikslai

Pagrindinės potencialios aplinkosaugos problemos, susijusios su Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies tikslais ir planuojamomis ūkio šakomis, yra:

- aplinkos oro tarša kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis, atmosferos tarša šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis;
- energijos ir energetinių išteklių, vandens išteklių neefektyvus naudojimas;
- paviršinių ir gruntinių vandenų tarša.

Rengiamo Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimais siekiama įgyvendinti tokius pagrindinius aplinkosaugos tikslus:

- 1) mažinti aplinkos oro taršą kenksmingomis aplinkai ir žmogui medžiagomis;
- 2) mažinti atmosferos taršą šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis, siekiant įgyvendinti Lietuvos kaip Europos Bendrijos narės įsipareigojimus dėl įtakos klimato kaitai švelninimo;
- 3) užtikrinti efektyvų energijos ir energetinių išteklių, vandens, vartojimą, skatinti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą;
- 4) užtikrinti gamtinių paviršinių ir požeminių vandenų apsaugą.

6.6. Galimos reikšmingos pasekmės

SPAV metu vertinamos vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio bei telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros plėtros sprendimų galimos pasekmės. SPAV metu vertinami aplinkos komponentai, kuriems gali turėti įtakos rengiamo bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendimai, yra:

- 1) ekonominė aplinka (savivaldybės biudžetas, investicijų ir verslo sąlygos, ūkio raidos procesai ir pan.);
- 2) socialinė aplinka (įvairūs socialiniai procesai);

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

- 3) gamtinė aplinka ir kraštovaizdis (oro, vandens kokybė, ekosistemos, gyvūnų ir augalų rūšys, gamtinės buveinės).

Su rengiamo Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimais susijusios aplinkosaugos problemos yra aplinkos atmosferos tarša šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis ir kitomis medžiagomis, energijos ir energijos išteklių, vandens išteklių neefektyvus naudojimas, paviršinių ir gruntinių vandenų tarša, dirvožemio tarša, grėsmė biologinės įvairovės išlikimui, grėsmė kraštovaizdžio išsaugojimui. Šių problemų sprendimas taip pat yra tarp rengiamo bendrojo plano tikslų.

SPAV metu vertinamos vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio bei telekomunikacijų ir ryšių infrastruktūros plėtros sprendimų galimos pasekmės šiais aspektais: ekonominė aplinka, socialinė aplinka, gamtinė aplinka ir kraštovaizdis.

6.6.1. Ekonominė aplinka

Sprendinių įgyvendinimui prireiks didelių investicijų, dalis iš kurių turės būti dengiama iš Savivaldybės biudžeto. Tačiau infrastruktūros projektų planingas įgyvendinimas suteiks galimybę didelę dalį reikalingų lėšų gauti iš ES Struktūrinių fondų ar pasinaudoti kitais finansinės paramos šaltiniais. Infrastruktūros išvystymas sukurs palankesnę investicinę aplinką, sudarys prielaidas pramonės plėtrai. Ypač tampriai su ūkio raida yra susijusi gerai išvystyta aprūpinimo energija infrastruktūra.

Inžinerinė infrastruktūra, jos organizacija ir veikimas, gali būti laikoma pagrindu, kuris leidžia teikti kokybiškas viešąsias paslaugas gyventojams, pramonės įmonėms ir kitiems verslo subjektams ir tokiu būdu skatinti ekonominę miesto plėtrą.

6.6.2. Socialinė aplinka

Planinga inžinerinės infrastruktūros plėtra lems gerėjančią būstų kokybę, viešosios paslaugos bus prieinamos vis didesnei miesto gyventojų daliai, gerės šių paslaugų kokybė. Palaipsniui kils energijos tiekimo patikimumas, geriamojo vandens kokybė. Miesto ekonominė raida lemia ir miesto gyventojų užimtumo lygį, pvz., infrastruktūros objektų statyba sukuria naujas darbo vietas statybos laikotarpiui.

Plėtojant inžinerinę infrastruktūrą, didės viešųjų paslaugų prieinamumas, didės gyvenamųjų būstų kokybė.

Modernizuojama inžinerinė infrastruktūra kai kuriais atvejais leidžia sumažinti viešųjų paslaugų teikimo kaštus ir tuo pačiu šių paslaugų kainą miesto gyventojams. Tačiau daugeliu atveju tikėtinas neigiamas infrastruktūros plėtros socialinis aspektas – neišvengiamas kainų už paslaugas kilimas, kuris gali turėti stiprų neigiamą poveikį kai kurioms socialinėms grupėms

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Radviliškio mieste. Norint išvengti šio poveikio reikalingi tam tikri kompensavimo mechanizmai minėtoms socialinėms grupėms. Visuomenės nepasitenkinimą kylančiomis viešųjų paslaugų kainomis galima sumažinti nuolatos vykdomu visuomenės informavimui apie atliekamą modernizacijos bei paslaugų gerinimo darbus bei kainų kilimo priežastis. Taip pat neigiamo visuomenės požiūrio mažinimui labai svarbus kokybiškų paslaugų teikimas.

6.6.3. Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis

Vandentiekos ir vandenvalos sprendimai turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtiniai aplinkai ir kraštovaizdžiui, kadangi siūloma esamos įrangos rekonstrukcija ir/ar naujų modernių įrenginių statyba, kurie išsaugo ne tik gražią aplinką, bet užtikriną efektyvų teršalų išvalymą. Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui vandentiekos ir vandenvalos objektų infrastruktūros statybos metu, nes galimi momentiniai padidintos taršos patekimo į aplinką atvejai bei, atliekant statybos darbus, laikinai pažeistas kraštovaizdis.

Pagal bendrojo plano sprendimus sutvarkyta atliekų tvarkymo infrastruktūra mieste užtikrins mažesnę gamtinės aplinkos taršą. Senų sąvartynų rekultivavimas sudarys sąlygas natūralaus kraštovaizdžio atstatymui. Atliekų tinkamas tvarkymas užtikrins mažiausią galimą neigiamą poveikį gamtinės aplinkos kokybei. Numatomas teigiamas poveikis yra ilgalaikis. Tačiau galimas ir neilgiams poveikis gamtinei aplinkai, dėl nelegalaus atliekų šalinimo, galimai atsirasiančio diegiant atliekų rūšiavimo sistemą, siekiant išvengti atitinkamo mokesčio už atliekų tvarkymą, kuris darys neigiamą poveikį gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui. Taip pat nereikšmingą neigiamą poveikį kraštovaizdžiui turės vis daugiau atliekų surinkimui, rūšiavimui skirtų aikštelių ir atliekų priėmimo punktų įrengimas ir statybą, tačiau teritorija, kurioje veikia ar yra moderni atliekų šalinimo sistema įrengiama ir tvarkoma laikantis aplinkosauginių reikalavimų.

Sprendiniai elektros tiekimo srityje turės ilgalaikį teigiamą poveikį gamtinei aplinkai, kadangi diegiamos efektyvaus elektros vartojimo priemonės, didinamas elektros tiekimo efektyvumas sudarys sąlygas mažesniai organinio kuro poreikiui, kurio metu aplinkos oras ypač teršiamas kenksmingomis aplinkai ir žmogaus sveikatai medžiagomis.

Galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis infrastruktūros objektų statybos metu atliekant žemės kasimo ir kitus darbus.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Apibendrintas inžinerinės infrastruktūros koncepcijos sprendinių poveikio vertinimas aplinkai pateikiamas priede „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“.

6.7. Priemonės reikšmingos pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ir kompensuoti

Įvertinus galimą bendrojo plano sprendinių reikšmingą poveikį aplinkai, atskiriems aplinkos komponentams, galima daryti išvadą, kad siūlomi inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimai yra „draugiški“ aplinkosauginiu požiūriu ir jų įgyvendinimas lems daugiau teigiamų nei neigiamų pasekmių aplinkai.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendinių įgyvendinimo pasekmes sumažinti arba jų išvengti galima taikant geriausius prieinamus gamybos būdus ir technologijas; laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytų su aplinkosauga susijusių reikalavimų ir procedūrų – sanitarinių apsaugos zonų nustatymo reikalavimų ir tvarkymo režimų, planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų, specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, stebėsenos (monitoringo) taisyklių ir pan.

6.8. Bendrojo plano koncepcijos alternatyvos

Radviliškio miesto teritorijoje galimos dvi inžinerinės infrastruktūros plėtros alternatyvos:

- **teritoriškai prioritetizuota inžinerinės infrastruktūros plėtra;**
- **teritoriškai neprioritetizuota plėtra.**

Teritoriškai prioritetizuota inžinerinės infrastruktūros plėtra būtų užtikrinama įgyvendinant bendrajame plane suformuluotas inžinerinės infrastruktūros vystymo nuostatas. Ši alternatyva užtikrintų sistemingą miesto infrastruktūros vystymą palaiapsniui, prioritetų tvarka, įgyvendinant bendrojo plano sprendinius. Inžinerinių tinklų plėtra, numatyta atsižvelgiant į miesto teritorijos esamą ir planuojamą urbanistinę struktūrą, leidžia parinkti optimalų įrenginių našumą, sąlygojantį techniniu ir ekonominiu požiūriu efektyviausią, sukeltą mažiausią neigiamą poveikį gamtinei aplinkai, įrenginių darbą.

Infrastruktūros plėtra būtų vykdoma ir tuo atveju, jei bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai nebūtų įgyvendinami, nes infrastruktūros plėtra yra inicijuojama įvairių interesų grupių. Be to, net ir neįgyvendinant bendrojo plano, inžinerinės infrastruktūros plėtra būtų reguliuojama dėka gana gerai išvystytos šios srities teisinės aplinkos. Tačiau šiuo atveju kiltų pavojus, kad infrastruktūros plėtra būtų nepakankamai suderinta su

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

miesto teritorijos urbanistine raida. Tai lemtų tiek neefektyvaus finansinių išteklių naudojimo grėsmę, tiek nepakankamai racionalų gamtinių išteklių naudojimą ir didesnę, nei neišvengiamas, inžinerinių objektų neigiamą poveikį aplinkai.

Toliau pateikiama siūlomos Radviliškio miesto teritorijos inžineriniam aprūpinimui koncepcijos santrauka. Detalesnis koncepcijos aprašymas pateikiamas bendrojo plano koncepcijos etapo aiškinamajame rašte.

Bendrajame plane siūloma parengti ir patvirtinti iki 2008 metų birželio 30 d. vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą, siekiant, kad iki 2015 m. 95 % visų Radviliškio mieste esančių gyventojų naudotų centralizuotai tiekiamą geriamąjį vandenį ir nuotekas išleistų į centralizuotą nuotekų surinkimo sistemą, todėl šios sistemos turėtų apimti visą miesto teritoriją. Vandentvarkos sistemų plėtra į esamas miesto teritorijas, kuriose dar nesuplanuota vandentvarkos sistemų plėtra, ir bendrajame plane numatomas naujai užstatyti miesto teritorijas turi būti planuojama rengiant Radviliškio rajono vandentvarkos ūkio specialųjį planą. Specialiajame plane miesto centralizuoto vandens tiekimo ir buitinių nuotekų sistemų plėtra turi būti planuojama įvertinant galimybę prie šių sistemų prijungti arti miesto esančias gyvenamąsias ar kitas užstatytas teritorijas.

Radviliškio miesto komunalinių atliekų sistema yra plėtojama kaip bendros Šiaulių regiono atliekų sistemos dalis, komunalinių atliekų sistemos objektų poreikio klausimai yra sprendžiami Radviliškio rajono atliekų tvarkymo plane. Radviliškio miesto bendrojo plano sprendimai susiję su atliekų tvarkymu priimami atsižvelgiant į Šiaulių regiono atliekų tvarkymo planą. Bendrajame plane sprendžiamas atliekų sistemos stambesniems objektams reikalingos teritorijos rezervavimo klausimas, pateikiami pasiūlymai uždaromo sąvartyno rekultivuotos teritorijos panaudojimui. Iki 2010 m. komunalinių atliekų surinkimo paslauga turi būti teikiama ne mažiau kaip 85 % miesto gyventojų.

Planuojama įvesti patikimą statybos ir griovimo atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemą Radviliškio mieste. Šių atliekų perdirbimo įrenginių bei saugojimo aikštelės reikalingumas Radviliškio mieste turi būti įvertintas atskiro projekto metu, tačiau aikštei reikalingą teritoriją būtų tikslinga rezervuoti pramoninėje miesto teritorijos dalyje.

Siekiant, kad šilumos vartotojai Radviliškio mieste būtų aprūpinami šiluma mažiausiomis sąnaudomis ir neviršijant didžiausio leidžiamo poveikio aplinkai, miesto centralizuoto šilumos ir gamtinių dujų tiekimo tinklai turi būti plėtojami atsižvelgiant į Radviliškio rajono šilumos ūkio specialiojo plano nuostatas. Radviliškio mieste esantys šilumos vartotojai turi būti aprūpinami šiluma pagal šilumos ūkio specialųjį planą. Šilumos ūkio specialusis planas turi būti periodiškai atnaujinamas įstatymų nustatyta tvarka.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Šilumos gamybos patikimumo didinimui ir didesnei kuro diversifikacijai pasiekti, planuojama Radviliškio mieste pastatyti biokuro katilinę. Vykstant pramonės plėtrai, numatoma pradėti Radviliškio miesto katilinėje gaminti ir centralizuotai tiekti garą.

Igyvendinant strateginius šalies energetikos tikslus, Radviliškio mieste planuojami kogeneracijos įrenginiai, kuriuose bendrame cikle būtų gamina šiluma ir elektra. Skatinti energijos gamybą iš vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių. Šiuos įrenginius planuojama įrengti esamoje katilinėje.

Numatoma plėsti Radviliškio miesto elektros skirstymo sistemą pagal poreikį įrengiant naujus 10 kV ir 0,4 kV elektros energijos skirstymo tinklus ir 10/0,4 kV transformatorines.

Numatoma diegti modernią technologinę įrangą, kuri leistų taupyti elektros energiją, naudojamą miesto komunaliniams poreikiams tenkinti (vandentiekio, vandenvalos, šilumos generavimo, gatvių apšvietimo ir kiti įrenginiai).

6.9. Vertinimo sunkumai

Atliekant Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros SPAV, naudotasi šio bendrojo plano esamosios būklės analize koncepcija. Problema, su kuria buvo susidurta tiek atliekant SPAV, tiek rengiant esamosios būklės analizę, yra duomenų apie esamus inžinerinės infrastruktūros objektus, taip pat grafinės medžiagos, trūkumas. Be to, surinktos informacijos atnaujinimas yra neoperatyvus. Tačiau šios problemos neturi ženklios įtakos atlikto poveikio aplinkai vertinimo kokybei ir rezultatams.

6.10. Numatomos stebėsenos priemonės

Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendimų poveikio aplinkai stebėseną (monitoringas) turi būti vykdoma pagal LR aplinkos monitoringo įstatyme (Žin., 1997, Nr.112-2824) ir atitinkamuose poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Atliekant inžinerinės infrastruktūros sprendimų įgyvendinimo stebėseną, turi būti skatinamas duomenų apie besikeičiančią būklę rinkimas ir kaupimas, nes tai padėtų ateityje išvengti duomenų trūkumo problemos, su kuria buvo susidurta rengiant Radviliškio miesto bendrąjį planą.

6.11. Santrauka

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies pagrindiniai tikslai yra plėtoti ir tobulinti Radviliškio miesto teritorijos aprūpinimą inžinerine infrastruktūra, numatyti priemonės gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti, suformuoti principines nuostatas teritorijų apsaugai nuo pavojingų gamtinių ir technogeninių procesų, numatyti priemonės, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos išsaugojimą, rezervuoti teritorijas inžinerinei infrastruktūrai plėtoti, derinti valstybės, apskrities ir jos savivaldybių interesus inžinerinės infrastruktūros srityje, perkelti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano ir rengiamo Šiaulių apskrities bendrojo plano sprendinius į Radviliškio miesto teritorijos bendrąjį planą.

Radviliškio miesto bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendimai suderinti su aukštesnio lygmens teritorijų planavimo ir strateginiais dokumentais. Planavimo objektas yra Radviliškio miesto teritorija ir jos aprūpinimas inžinerine infrastruktūra.

Igyvendinant bendrajame plane suformuluotas inžinerinės infrastruktūros vystymo nuostatas būtų užtikrinama teritoriškai prioritetizuota inžinerinės infrastruktūros plėtra. Ši alternatyva užtikrintų sistemingą miesto infrastruktūros vystymą palaiapsniui, prioritetų tvarka, įgyvendinant bendrojo plano sprendinius. Inžinerinių tinklų plėtra, numatyta atsižvelgiant į miesto teritorijos esamą ir planuojamą urbanistinę struktūrą, leidžia parinkti optimalų įrenginių našumą, sąlygojantį techniniu ir ekonominiu požiūriu efektyviausią, sukeltą mažiausią neigiamą poveikį gamtinei aplinkai, įrenginių darbą. Inžinerinės infrastruktūros plėtra vyktų ir jei bendrasis planas nebūtų įgyvendinamas, tačiau tuomet ši plėtra vyktų neatsižvelgiant į teritorinius prioritetus.

Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros sprendinių poveikio aplinkai stebėseną (monitoringą) turi būti vykdomas pagal LR aplinkos monitoringo įstatyme (Žin., 1997, Nr.112-2824) ir atitinkamuose poįstatyminiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Atliekant inžinerinės infrastruktūros sprendimų įgyvendinimo stebėseną, turi būti skatinamas duomenų apie besikeičiančią būklę rinkimas ir kaupimas, nes tai padės ateityje išvengti duomenų trūkumo problemos.

PRIEDAS „Suvestinis plano įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimas“

Žemiau pateikiamas Radviliškio miesto teritorijos bendrojo plano koncepcijos įgyvendinimo tikėtinos reikšmingos trumpalaikės, ilgalaikės teigiamos ir neigiamos pasekmės aplinkai, biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui, kraštovaizdžiui. Pasekmių vertinimui priimti tokie žymėjimai:

- + tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės,
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės,
- +/- tikėtinos tiek teigiamos tiek neigiamos pasekmės,
- 0 nenumatoma reikšmingų pasekmių,
- ? nepakanka informacijos.

Suvestinio Radviliškio miesto bendrojo plano koncepcijų įgyvendinimo pasekmių reikšmingumo aplinkai vertinimo lentelė

Koncepcijos galimos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteristika	SPAV vertinimo komponentai								Alternatyvos vertinimo komentaras. Alternatyvos pasirinkimo komentaras
		Bioįvairovei ir ekotinklui	Gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui	Kultūros paveldui	Žmonėms ir jų sveikatingumui	Vandeniui ir dirvožemiui	Orui	Klimatui	Materialiniam turtui	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
URBANISTINĖ PLĖTRA										
URBANISTINĖ PLĖTRA I variantas <i>(Subalansuotos miesto plėtros šiaurės rytų kryptimi alternatyva)</i>										Ši alternatyva pasirenkama ir siūloma Radviliškio miesto BP koncepcijai kaip nuoseklios ankstesnių Radviliškio miesto
	Trumpalaikis	+/-	+/-	+	+	+/-	+/-	+	+/-	
	Vidutinio laikotarpio	+	+	+	+	0	+/-	+	+	

RADVILISKIO MIESTO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Ilgalaikis	+	+	+	+	0	0	+	+	generalinių planų sprendinių saikingos ir nuoseklios urbanizacijos alternatyva
	Sinergetinis	+	+	+	+	0	+	+	+	
	Kaupiamasis	+	+	+	+	0	+	+	+	
II variantas <i>(Intensyvios miesto plėtros pietvakarių kryptimis alternatyva)</i>	Trumpalaikis	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	-	+/-	Ši alternatyva būtų revoliucinė, sukelianti didelių ir ilgalaikių pasekmių Radviliškio miesto ekonominei socialinei ir gamtinei aplinkai bei nekilnojamajam kultūros paveldui.
	Vidutinio laikotarpio	-	-	-	+/-	0	-	0	+	
	Ilgalaikis	-	-	-	+/-	0	-	0	+	
	Sinergetinis	-	-	-	+/-	0	-	0	+	
	Kaupiamasis	-	-	-	+/-	0	-	0	+	
SOCIALINIAI –EKONOMINIAI ASPEKTAI										
Status quo	Trumpalaikis	0	0	+/-	+	0	0	0	+	Parsirinkus Status Quo alternatyvą gali išaugti sveikatos priežiūros paslaugų išlaidos, mažėtų gimstamumas, toliau didėtų mirtingumas, stiprėtų kultūros paveldo nykimo tendencijos.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	-	+	0	0-	0	+	
	Ilgalaikis	0	0	-	+	0	+/-	0	+	
	Sinergetinis	0	0	-	+	0	+/-	+/-	+	
	Kaupiamasis	0	0	-	+	0	+/-	+/-	+	
Subalansuota miesto plėtros rytų kryptimi alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	+	0	0	+	+	Ši alternatyva siektų užtikrinti geresnį visų įstaigų teikiamų paslaugų gyventojams prieinumą, didesni jų efektyvumą, siekiant patenkinti kiek įmanoma daugiau gyventojų poreikių visose srityse. Taip pat skatinti konkurencingumą, kas sąlygotų aukštesnės kokybės produktų bei paslaugų teikimą gyventojams.
	Vidutinio laikotarpio	0	+/-	0	+	0	+/-	+	+	
	Ilgalaikis	0	+/-	0	+	0	+/-	+	+	
	Sinergetinis	0	+/-	0	+	0	+/-	+	+	
	Kaupiamasis	+/-	+/-	0	+	0	+/-	+	+	
Intensyvios miesto plėtros pietvakarių kryptimis alternatyva	Trumpalaikis	0	0	0	+	0	0	0	+	Šioje alternatyvoje laikoma, kad ekonomikos kilimas bus pagrindas vystytis švietimo, sveikatos ir
	Vidutinio laikotarpio	0	+/-	+/-	+	0	0-	0	+	

RADVILIŠKIO MIESTO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Ilgalaikis	0	+/-	+/-	+	0	+/-	0	+	socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigų veiklai, techninei infrastruktūrai. Gali būti sudarytos prielaidos kultūros paveldo atgaivinimui, tačiau didėtų grėsmė jų autentiškumui.
	Sinergetinis	0	+/-	+/-	+	0	+/-	+/-	+	
	Kaupiamasis	0	+/-	+/-	+	0	+/-	+/-	+	
ŽELDYNŲ SISTEMA										
Plėtojamos želdynų sistemos Radviliškio mieste alternatyva	Trumpalaikis	+	+	0	+	+	+	+	0	Pasirenkama ši alternatyva kaip vienintelė tinkamai galinti užtikrinti tolimesnį racionalų želdynų sistemos tvarkymą, pritaikymą visuomenės poreikiams ir teigiamai veikianti ekologinę miesto būklę.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Ilgalaikis	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Sinergetinis	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Kaupiamasis	+	+	0	+	+	0	+	0	
Neplėtojamos Radviliškio miesto želdynų sistemos alternatyva	Trumpalaikis	-	-	0	-	-	-	-	0	Ši alternatyva nepasirenkama, nes turėtų neigiamas pasekmes aplinkos kokybei.
	Vidutinio laikotarpio	-	-	0	-	-	-	-	0	
	Ilgalaikis	-	-	0	-	-	-	-	0	
	Sinergetinis	-	-	0	-	-	-	-	0	
	Kaupiamasis	-	-	0	-	-	0	-	0	
Miškingumo didinimo Mūšos ir Nevėžio vandenskyroje, šiaurės rytiniame Radviliškio priemiestyje alternatyva	Trumpalaikis	+	+	0	+	+	+	+	0	Pasirenkama ši alternatyva, kaip Lietuvos Respublikos ir Šiaulių apskrities teritorijų bendrųjų planų sprendinys.
	Vidutinio laikotarpio	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Ilgalaikis	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Sinergetinis	+	+	0	+	+	+	+	0	
	Kaupiamasis	+	+	0	+	+	+	+	0	

RADVILISKIO MIESTO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Konceptijos galimos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteristika	Galimos reikšmingos pasekmės aplinkos komponentams								Alternatyvos vertinimo komentaras. Alternatyvos pasirinkimo komentaras
		Biojvairovei ir ekotinklui	Gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui	Kultūros paveldui	Žmonėms ir jų sveikatingumui	Vandeniui ir dirvožemiui	Orui	Klimatui	Materialiniam turtui	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA										
Teritoriškai prioritizuotos plėtros alternatyva (bendrajame plane siūloma alternatyva)	Trumpalaikis	0	-	-	0	0	0	0	0	Aplinkos poveikio požiūriu abi nagrinėjamos inžinerinės plėtros alternatyvos yra labai panašios, nes inžinerinės infrastruktūros inžinerinės infrastruktūros plėtra vyktų tiek esant bendrajam planui, tiek neįgyvendinus plano sprendinių. Bendrojo plano alternatyvos lemia inžinerinės infrastruktūros planavimo teritorinį aspektą, visų pirma prioritetų įgyvendinamiems projektams teikimą teritoriniu požiūriu. Tokiu būdu siūloma pirmiausia inžinerinę infrastruktūrą plėsti tankiausiai apgyvendintose teritorijose, atsižvelgiant į esamą ir planuojamą urbanizacijos atskirose teritorijose lygį. Siūlomos alternatyvos įgyvendinimas turės teigimas ilgalaikes pasekmes dėl efektyvesnio energijos ir energijos išteklių naudojimo, plėtojamo nuotekų surinkimo ir išvalymo, atliekų
	Vidutinio laikotarpio	0	+/-	+/-	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+	0	
	Sinergetinis	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+	0	
	Kaupiamasis	+/-	+/-	+/-	+	+	+	+	0	
Teritoriškai neprioritetizuotos plėtros alternatyva	Trumpalaikis	0	-	-	0	0	0	0	0	
	Vidutinio laikotarpio	0	+/-	+/-	0	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	
	Sinergetinis	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	

RADVILISKIO MIESTO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Konceptijos galimos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteristika	Galimos reikšmingos pasekmės aplinkos komponentams								Alternatyvos vertinimo komentaras. Alternatyvos pasirinkimo komentaras
		Biojvairovei ir ekotinklui	Gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui	Kultūros paveldui	Žmonėms ir jų sveikatingumui	Vandeniui ir dirvožemiui	Orui	Klimatui	Materialiniam turtui	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Kaupiamasis	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	0	<p>tvarkymo.</p> <p>Planinga plėtra lems prioritetinį plėtros pobūdį, t.y. pirmiausia bus įgyvendinami projektai, darantys didžiausią teigiamą įtaką aplinkai.</p> <p>Teritoriškai neprioritetizuotos plėtros alternatyvos atveju atsiranda didesnio neigiamo poveikio aplinkai grėsmė dėl galimo inžinerinių sistemų dubliavimo, netinkamo įrenginių našumo parinkimo, nepagrįsto sistemų centralizavimo laipsnio parinkimo.</p> <p>Abiejų alternatyvų atveju infrastruktūros objektų statybos metu galimas trumpalaikis nereikšmingas neigiamas poveikis gamtinei aplinkai, kultūros paveldo objektams ir kraštovaizdžiui.</p>

RADVILIŠKIO MIESTO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Konceptijos galimos alternatyvos	Reikšmingų poveikių charakteris	SPAV vertinimo komponentai								Alternatyvos vertinimo komentaras Alternatyvos pasirinkimo komponentas
		Bioįvairovė ir ekotinklas	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Orui	Klimatui	Materialinis turtas	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
SUSISIEKIMO SISTEMA										
Radviliškio miesto aplinkkelio nutiesimas	Trumpalaikis	-	0	0	+	+	+	0	0	Miesto aplinkkelis planuojamas šiaurinėje dalyje perimtų magistralinio kelio Panevėžys-Šiauliai tranzitinį eismą nuo Šiaulių gatvės. To pasekoje pagrindinėje miesto gatvėje sumažėtų eismo intensyvumas ir eismo įvykių skaičius, mažės neigiamas poveikis aplinkai (triukšmas, išmetamos dujos).
	Vidutinio laikotarpio	+/-	0	0	+	+/-	0	0	+	
	Ilgalaikis	+/-	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+	
	Sinergetinis	+/-	0	0	+	+	+	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	
Eismo saugumo ir reguliavimo priemonių diegimas miesto gatvių tinkle	Trumpalaikis	0	0	0	+	0	0	0	0	Eismo reguliavimo priemonių diegimas padidins sankryžų pralaidumą, sumažins transporto prastovas, padidins eismo saugumą miesto gatvėse ir sankryžose.
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	+	0	0	0	0	
	Ilgalaikis	0	0	0	+	0	0	0	0	
	Sinergetinis	0	0	0	+	0	0	0	0	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gatvių tinklo parametų	Trumpalaikis	0	0	0	+/-	+/-	+/-	0	+	Radviliškio miesto gatvių parametų gerinimas padidins transporto srautų laidumą ir eismo saugumą,

RADVILISKIO MIESTO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

gerinimas ir asfaltavimas	Vidutinio laikotarpio	0	0	+	+	+	+	0	+	mažins dulketumą ir triukšmą mieste. Šaligatvių ir dviračių takų įrengimas leis miesto gyventojams mažiau naudoti savo kelionėms automobilius. Miesto susisiekimo infrastruktūros tobulinimas garantuos gyventojams sveikesnę ir draugiškesnę aplinką, pagerins kultūros paveldo objektų pasiekiamumą.
	Ilgalaikis	0	0	+	+	+	+	0	+	
	Sinergetinis	0	0	+	+	+	+	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	
Viešojo transporto plėtra	Trumpalaikis	+	0	+	+	+	+	0	0	Viešasis transportas įgalina patogiai savo keliones atlikti įvairioms miesto gyventojų socialinėms grupėms (vaikai, pensininkai, neįgalieji ir kt.). Plečiant mieste viešojo transporto maršrutus, mažės lengvųjų automobilių srautai, nebus tokia aktuali stovėjimo vietų problema, gerės miesto aplinkos kokybė – mažės triukšmas, išmetamųjų dujų kiekis, mažesnė vizualinė viešųjų erdvių, pasižyminčių kultūrine verte, tarša.
	Vidutinio laikotarpio	+	0	+	+	+	+	0	+	
	Ilgalaikis	+	0	+	+	+/-	+/-	0	+	
	Sinergetinis	+	0	+	+	+	+	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	
Dviračių takų plėtra Radviliškyje	Trumpalaikis	0	0	0	+	+/-	+/-	0	+	Dviračių takų plėtra Radviliškio mieste skatins gyventojus mažiau važinėti lengvaisiais automobiliais, mažės oro tarša ir triukšmas, didės gyventojų fizinis judrumas, o kartu ir jų sveikatos būklė
	Vidutinio laikotarpio	0	0	0	+	+	+	0	+	
	Ilgalaikis	0	0	+/-	+	+	+	0	+	
	Sinergetinis	0	0	0	+	+	+	0	+	
	Kaupiamasis	0	0	0	0	0	0	0	0	